

Natuur.blad

België-Belgique

P.B - Antwerpen X

3/1485

Afgiftekantoor
Antwerpen X
P106230

Driemaandelijks verenigingsblad van Natuurpunt – juni - juli - augustus 2009 – jaargang 8 – nummer 2
verschijnt in maart, juni, september en december

Toelating – gesloten verpakking
Retouradres: Natuurpunt,
Coxiestraat 11,
2800 Mechelen

Strijden voor een duurzaam leven

Actueel

Struinnatuur Tussen Duin en Nete

Mikpunt

Tuinieren voor vleermuizen

natuurpunt
natuur voor iedereen

Struinnatuur Tussen Duin en Nete

In de Kempen tussen Laakdal en Balen (provincie Antwerpen) herstellen vrijwillige en professionele medewerkers van Natuurpunt het landschap. In kader van het Life Grote Neteproject plaggen ze, herstellen ze heide en zetten ze grazers in voor het beheer.

Dromen van het Grote Netewoud

De vallei van de Grote Nete heeft ambities om uit te groeien tot één groot woud, met de voetjes in het water.

De schattige eierdief

"Bloedgierig, ongelooflijk taai, sluw, listig, behoedzaam, wantrouwend en zeer scherpzinnig, moedig, nijdig en bijterig, totaal onverschillig voor pijn, ..."

De Europese natuurdoelen, een klare kijk op natuurbehoud

Hoeveel vleermuizen kunnen de Limburgse mergelgrotten herbergen? En waar in Vlaanderen moet gewerkt worden aan het herstel van natte heide en zilte graslanden, orchideerijke beukenbossen of veenmoerassen?

De vergeten meerderheid, nachtvlinders

In vlinderland wordt het echt interessant als het donker wordt, want bij ons komen meer dan 2000 soorten nachtvlinders voor.

Natuur vroeger & nu: De Drie Bogen

Zo'n 100 jaar geleden was Neerpelt (Limburg) een belangrijk spoorwegknooppunt. De trein Hasselt-Eindhoven en de trein Antwerpen-Duitsland hielden er halt.

Het Mekka van de Mene-Jordaanvallei

Hoegaarden heeft niet alleen zijn Witte om trots op te zijn, maar ook zijn prachtig landschap en bijzondere planten en dieren die elders in Vlaanderen nog nauwelijks voorkomen.

Tuinieren voor vleermuizen

Eind augustus vindt opnieuw de Europese Nacht van de Vleermuis plaats. Dan kun je kennis maken met de wonderlijke leefwereld van deze zoogdierjes.

Ingekorven vleermuis, kieskeurige fladderaar

Waar moeten we allemaal rekening mee houden als we de natuurdoelen voor een bepaalde soort en een gebied vastleggen?

Op vlindersafari in eigen tuin

Om dieren te observeren trekken we meestal de weidse natuur in. Maar ook in je eigen tuin valt heel wat te beleven. Je kan er niet alleen vogels zien, maar ook allerlei insecten.

Strijden voor een duurzaam leven

Hoe overtuig je mensen dat ze duurzamer moeten leven? Fotografie Lieve Blancquaert doet het met krachtige beelden.

Natte voeten in Senegal

Een groepje zilverreigers snelt door de rozerode avondlucht naar een veilige slaapplek. Een visser roeit de laatste meters op weg naar huis met een boot vol oesters.

6

Foto: Luc Meert

8

10

14

Foto: An De Wilde

18

23

27

Foto: Eddy Macquoy

34

36

38

40

50

Foto: Bert Van Der Krieken

Dit voorjaar maakte ik kennis met een aantal bekende en minder bekende natuurgebieden tijdens feestelijke happenings. Wat mij telkens weer opvalt, zijn de prachtige resultaten die we boeken. Velden orchideeën, prachtige weidevogelgebieden, natte dottergraslanden: dit alles kan je nu bewonderen. Ook hier geldt de ijzeren wet dat beheer een werkwoord is. Zoiets moois moet je permanent verdienen en in veel gevallen moet er keihard gewerkt worden om dit oogverblindend resultaat te bekomen en te behouden. Zowel het professioneel kader als de duizenden vrijwilligers geven hier dagdagelijks het beste van zichzelf. Nu al meer dan vijftig jaar, en graag gedaan!

In die halve eeuw hebben wij er, met vallen en opstaan, altijd naar gestreefd de biodiversiteit in Vlaanderen niet alleen te behouden, maar ook te ontwikkelen. En in vele gevallen is ons dat gelukt. Jammer genoeg volstaat dat niet om de achteruitgang van natuur en landschap in Vlaanderen te stoppen. Dat zal in 2010, het jaar van de waarheid voor de biodiversiteit, duidelijk blijken wanneer zowel in Vlaanderen als in de rest van de wereld de balans gemaakt wordt. Er zal dus uit een ander vaatje moeten getapt worden om onze internationale engagementen waar te maken. Dit betekent dat ook buiten de klassieke natuurgebieden inspanningen moeten gedaan worden. Verder in dit nummer lees je iets over natuurdoelen. Het verwezenlijken ervan zal niet gemakkelijk zijn. Maar in overleg met iedereen die zich op Vlaams niveau verbonden heeft om aan deze Europese verplichting te voldoen, moeten we een eervol resultaat bekomen. Voor het eerst hebben ook landbouw- en ondernemersorganisaties en nog vele anderen die in het buitengebied actief zijn, samen met ons een intentieverklaring getekend. Daaruit blijkt de wil om eindelijk ambities inzake natuur op papier

te zetten en ze ook waar te maken. Ook in het "Vlaanderen in Actie"-plan zitten een aantal aanknopingspunten die perspectief bieden voor het natuurbeleid van de nabije toekomst. Het is dan ook jammer dat het woord biodiversiteit praktisch onvindbaar was in de kiespropaganda en de debatten waarmee we de enkele weken geleden om de oren werden geslagen. Met jullie hoop ik echter dat in de regeringsverklaring van de volgende Vlaamse regering wel degelijk rekening zal gehouden worden met het feit dat zeer veel Vlamingen natuur en landschap belangrijk vinden. Ook in tijden waarin het economisch wat minder goed gaat. Nu besparen op budgetten voor natuur zou een onvergeeflijke fout zijn en zou later zwaar aangerekend worden aan het beleid.

Los bij dit nummer vind je de Kust- & Zeegids, anders en nog beter dan de vorige. Dankzij onze partners van het Agentschap voor Natuur en Bos en de Provincie West-Vlaanderen kunnen wij deze praktische gids aanbieden. Samen maken wij natuur en landschap tot een topprioriteit in Vlaanderen.

Walter Roggeman
Voorzitter Natuurpunt

Zwaluwtelling

Hartelijk dank aan alle tellers van de zwaluwtelling op 30 & 31 mei 2009. In totaal telden ze al 1518 bezette huiszwaluwnesten en 1579 bezette boerenzwaluwnesten. 17,5% van de huiszwaluwen huist in strategisch geplaatste kunstnestkolonies. Een gemiddelde kolonie telt 6 huiszwaluwnesten. Voorlopig werden in Heusden-Zolder (Limburg) de meeste huiszwaluwen geteld. De boerenzwaluw is het meest vertegenwoordigd in Wachtebeke (Oost-Vlaanderen). Je kan de hele zomer nog blijven tellen en je gegevens doorgeven. Dit zijn slechts voorlopige resultaten, meer info: www.natuurpunt.be/zwaluwen

Met de energieke steun van **Electrabel**
GDF SUEZ

Huiszwaluw. Foto: Raymond de Smet

De sierlijke jan-van-gent

Deze zeevogel is gestroomlijnd voor het duiken naar vis en het zweven over de golven. Ze broeden in grote kolonies op rotsen. De oudste Europese gent werd 37 jaar na het ringen teruggemeld!

Foto: François van Bauwel

Struinnatuur Tussen Duin en Nete

In de Kempen tussen Laakdal en Balen (provincie Antwerpen) herstellen vrijwillige en professionele medewerkers van Natuurpunt het landschap. In kader van het Life Grote Neteproject plaggen ze, herstellen ze heide en zetten ze grazers in voor het beheer. Ook wandelaars worden uitgenodigd om de natuur nieuwe kansen te bieden.

Tekst: Jens Verwaerde

Vele natuurwaarden en landschappen langs de Neterivieren zijn hun oude glorie verloren. Fauna en flora zijn slechts overblijfselen van vroeger. De ruimte is nog wel groen, maar naarmate de invloed van de mens toenam, veranderden of verdwenen belangrijke natuurlijke processen. Zandverstuiving door de wind, begrazing en grondwater zijn verstoord en daardoor worden typische vegetaties en diersoorten bedreigd. Natuurpunt beheerde in deze regio al meer dan 300 ha gronden, maar ze lagen versnipperd en verkeerden in slechte staat. Om de nodige herstelmaatregelen uit te voeren was een groot project meer dan nodig. Het Life Grote Neteproject loopt sinds 2005.

De blauwborst verblijft graag in natte gebieden.
Foto: Luc Meert

Herstel met steun van Europa

Onder impuls van het Life Grote Neteproject zijn inmiddels tientallen ha potentiële natuurgebieden aangekocht. Op deze terreinen worden een aantal inrichtingswerken uitgevoerd. Grotere, aaneengesloten blokken krijgen een begrazingsbeheer. De begrazing gebeurt bij voorkeur door runderen en paarden van lokale landbouwers. Grazers leveren immers een gevarieerd landschap op van bosjes, ruigtes en grasland, waar insecten en andere dieren zich thuis voelen.

Een belangrijk onderdeel van het project is het herstel van droge heide en landduinen. We geven verkommerde heidegebieden en landduinen uitbreidingskansen. Dit gebeurt door het verwijderen van dennen-aanplantingen, die weinig of geen landschappelijke en biologische waarde hebben. En wat nieuw is: we laten wandelaars bewust vrij wandelen in de duinen. Wij noemen het "struinen". Zo blijven er voldoende zandige, open plekjes bestaan.

"We laten wandelaars bewust vrij wandelen in de duinen"

Natuurlijk willen we het bos ook alle kansen geven. Dit gebeurt door het huidige bosbeheer te verbeteren en door nieuw bos te laten ontstaan op verlaten akkers of graslanden.

Samen met de dienst Waterbeleid van het Antwerpse provinciebestuur worden een aantal beekoevers verbreed en afgegraven, zodat meer moeras ontstaat. De beekprik en de rivierdonderpad krijgen daardoor duizenden vierkante meter extra leefgebied.

Het provinciebestuur verwijdert bovendien in het projectgebied invasieve exotische waterplanten uit vijvers en grachten. Exoten zoals het parelvederkruid en de waterteunisbloem zijn de laatste jaren overal in het water opgedoken en verstikken de oorspronkelijke vegetatie.

Op verkommerde, voorheen waardevolle graslanden en ruigtes worden aangepaste maaimachines gebruikt,

Uniek: beheer door recreanten

Naast de klassieke beheermaatregelen koos Natuurpunt voor een nieuwe aanpak. Op een aantal plaatsen willen we de natuur een nieuwe dynamiek geven door het tijdelijk openstellen van terreindelen voor bepaalde recreatievormen. Zo werd in de Kijfheide het parcours voor een mountainbike-evenement geleid door een stukje heide van Natuurpunt. Dat de heide daarmee terug een beetje wordt opengemaakt, is mooi meegenomen. Maar ook in De Vennen, een moerasig gebied, kan je vrij wandelen. Met wat geluk zie je er een ree, hoor je een blauwborst of wandel je langs een grazende koe.

zodat graslandplanten zoals het waterdrieblad, de dotterbloem en zegges opnieuw uitbreiden. Hier en daar moeten we zelfs het oorspronkelijke greppelpatroon herstellen om te vermijden dat regenwater té lang blijft stilstaan en zo het terrein verzuurt.

“Veel natuurwaarden en landschappen zijn hun oude glorie verloren”

Voor elk wat wils

“Tussen Duin en Nete” is al sinds jaar en dag gekend bij de recreant. De bakermat van het Antwerpse fietsknooppuntennetwerk ligt in de streek en menig wandelaar heeft zijn wandelspielen gevormd op de duinen in het Belsbroek & Hei of langs de Netedijken. Op de Grote Nete kan je nog vissen en vogelliefhebbers

Grote grazers aan het werk. Foto: Wim Dirckx

kunnen in het Trichelbroek aalscholvers en kuifeenden gadeslaan. Hele scholengroepen hebben bosklassen doorgebracht in de Belse Hei en zelfs werknemers van een aantal bedrijven uit de omgeving hebben al meegewerkt aan het natuurbeheer.

Grazen, stromen en struinen

Voor het “dagelijks natuurbeheer” kan Natuurpunt rekenen op het klassieke recept: beheerteams met gemotiveerde vrijwilligers die graag en vaak de handen uit de mouwen steken om natuur te beheren. Wekelijks kan je in het gebied deelnemen aan een activiteit.

De natuurgebieden “Tussen Duin en Nete” zijn voldoende groot om er een gezellige dag door te brengen. Bekijk wilgstruwelen, rietlanden en oude turfontginningsputten in het Zammelsbroek en Selguis, leer de zeldzame graslanden kennen van het Malesbroek, verdwaal in de moerassen van De Vennen of luister naar de boomleeuwrik in de Belse Hei. Stap langs de herstellende heide op Varendonk of hoor je laarzen slurpen in de zompige broekbossen in het Griesbroek. Wie de handen uit de mouwen wil steken, kan zich wenden tot de beheerteams van de verschillende natuurgebieden. Je kan mee natuur leren kennen, inventariseren en zelfs mee plannen maken om de terreinen te beheren.

Dromen van het Grote Netewoud

De vallei van de Grote Nete heeft ambities om uit te groeien tot één groot woud, met de voetjes in het water.

Tekst: Jan Dirckx & Sofie Versweyveld, foto's: Wim Dirckx

In de regio Meanderland (in het oosten van de provincie Antwerpen) dromen ze van een toekomst met 2000 ha moerasbos, het Grote Netewoud. De afdelingen uit de regio Meanderland willen zoveel mogelijk aaneengesloten bosgebied ontwikkelen in de vallei-gebieden van de Grote Nete en haar bijrivieren de Molse Nete en de Scheppelijke Nete.

Moerasbossen zijn in Vlaanderen én in Europa erg zeldzaam. Daarom zijn zij volgens de Europese Habitatrichtlijn een prioritair te beschermen biotoop. Zoals de naam aangeeft zijn het natte bossen. Een moeras- of broekbos is een bos waar het water vrij spel heeft. De dynamiek van het water zorgt voor een erg gevarieerd bos met wilgen, elzen of berken. Eerst komen de wilgen, zij zijn de pioniers en worden opgevolgd door elzen. Zo zie je een mooie evolutie. Daar waar de grond armer is, komen berken en veenmos- sen en krijg je veengrond.

Wegdromen

Wandelend door de Kempense valleien kan je nu al deze enorme verscheidenheid waarnemen. Op een halfuurtje tijd doorkruis je dichte, natte bossen met wilgen en elzen, waan je je in een verlaten veengebied of kom je langs een prachtig grasland vol dotterbloemen en pinksterbloemen. Op je weg word je begeleid door allerlei zangvogels, vlinders zoals het oranje-tipje of het landkaartje en het gekwaak van kikkers. Natuurbeleving die je even het besef van plaats en tijd ontnemt.

“Hier kan je de wilde natuur ontdekken”

Momenteel telt regio Meanderland zo'n 200 ha moerasbos. Er is nog veel werk aan de winkel. De ontwikkeling van dit natuurgebied heeft drie doelen. Natuurlijk is dit broodnodig omwille van de natuurwaarden.

Het Griesbroek, een typisch broekbos.

De matkop voelt zich hier thuis.

Broekbossen zijn erg zeldzaam en herbergen een schat aan planten en dieren. Soorten die met het oog op de bescherming van biodiversiteit best een duwtje in de rug kunnen gebruiken. Daarnaast is de natuur er voor de mens. Hoe groter het moerasbos, hoe meer ruimte om te wandelen, te fietsen, paard te rijden... Hier kan je de wilde natuur ontdekken. Natuur waar het water zorgeloos zijn spel kan spelen. En dat brengt ons bij het derde doel, namelijk meewerken aan een integraal waterbeleid om zo de wateroverlast voor de streek tot een absoluut minimum te beperken.

Een schat van een bos

In de Kempen kan een broekbos zowel voorkomen langs de beekdalen die geregeld onder water komen te staan als in een laaggelegen gebied op zandgrond, dat nat blijft door opstijgend grondwater (kwel). Door deze verschillende omstandigheden krijgen we uiteenlopende vormen van moerasbossen zoals berken-, elzen- en wilgenbroeken. Bovendien zijn er talrijke overgangsvormen, zowel tussen de bostypes als naar andere vegetatievormen.

Water is voor deze broekbossen essentieel. In het

“De grote droom is de realisatie van een wandelpad van Geel tot in Limburg”

verleden zijn door de normalisering van de waterlopen de contacten tussen het watersysteem en zijn valleigebied vaak verbroken. Dit contact, zeg maar regelmatige overstroming, is van levensbelang voor deze zeldzame bossystemen. De overstromingen zorgen voor de nodige dynamiek, waarin de bewoners van het bos hun plaatsje vinden. De natuurlijke storing en stress houden de energie in het ecosysteem. Bovendien zorgen de overstromingen voor een natuurlijke zuivering van het water. Na verloop van tijd verkrijgen we een moerasbos met een zeer hoge natuurwaarde, met o.a. slangenwortel, zwarte bes, pluimzegge, moerasviooltje en waterviolier. Ook

soorten als de matkop, de nachtegaal of misschien zelfs de bever vinden er een thuis.

Natuur om te genieten, bossen om in te wandelen, smalle paadjes om langs te struinen, verborgen hoeven te ontdekken. Natuur waar je verscholen langs het pad een reiger in zijn nest kan bespieden. Natuur om te verkennen te paard of van op het zadel van je fiets. Genieten voor iedereen, dat hoort erbij, ook in het moerasbos. Regio Meanderland wil zoveel mogelijk natuur openstellen en wandelpaden aanleggen. De grote droom is de realisatie van een wandelpad van Geel tot in Limburg, door de vallei van de Grote Nete. Eén langgerekt pad door het grootste moerasbos van Vlaanderen.

Dit staat in een groot gedeelte van dit gebied een hoogwaardige natuur niet in de weg, integendeel zelfs. Daar waar er wandelpaden zijn, tref je andere planten aan. Zo zorgt de “verstoring” door de mens voor een nog grotere biodiversiteit.

Herstel van het watersysteem

Water werd gezien als een grote vijand. Het werd bestreden en ingedijkt. De gevolgen zijn er naar. De typische broekbossen verdwenen en verschillende gemeenten stroomafwaarts kampen met terugkerende wateroverlast. De hernieuwde waterdynamiek zal niet alleen onze bossen mooi boetsen, maar is ook van enorm belang voor de veiligheid van de huizen in deze valleigebieden. De oorzaken van de overlast liggen bij de foutieve inrichtingen in het verleden. Natuurpunt wil mee aan de kar trekken om structurele en definitieve oplossingen te zoeken zoals het hermeanderen van de rivierlopen en het verwijderen van dijken. Het vrijgekomen water kan terecht in het moerasbos.

Wilde natuur

Natuurpunt wil in het Grote Netewoud de natuur grotendeels zijn vrije gang laten gaan. Bossen hoeven niet per se aangeplant te worden maar schieten spontaan op als ze hiervoor de kans krijgen. Dat proces kan je nu al op verschillende plaatsen waarnemen. De vallei wordt opnieuw bos en ook zeldzame soorten komen terug. Hier en daar zullen we de natuur een handje helpen door het inzetten van grote grazers zoals koeien en paarden. Dat sluit niet uit dat er ook ruimte komt voor akkers, graslanden, heidestukken en open vennen.

Er op uit

Je kan de Kempense moerasbossen nu al verkennen. Zo zijn de natuurgebieden het Malesbroek, het Griesbroek, De Vennen, het Belsbroek & Hei en de Molse Nete mooie voorbeelden. Meer info over die gebieden vind je op onze website.

www.natuurpunt.be/natuurgebieden

Close up

De schattige eierdief

“Bloedgierig, ongelooflijk taai, sluw, listig, behoedzaam, wantrouwend en zeer scherpzinnig, moedig, nijdig en bijterig, totaal onverschillig voor pijn, ...”: zo stelde Alfred Brehm honderd jaar geleden de publieke opinie over de “bunzing, stinkdier, stinkmarter of eierdief” te boek. “Gezellig, braaf, schattig, deugnietje, dutske, ...” lezen we op een willekeurige website over fretten. Die beestjes zijn nochtans gemaakt uit hetzelfde materiaal als de bunzing. Bunzings houden de mens al eeuwenlang bezig. Enerzijds hardnekkig vervolgd, anderzijds doodgeknuffeld.

Tekst: Peter De Ridder, foto: Vilda/Rollin Verlinde

Om onze haat-liefdeverhouding met deze stinker onder de marterachtigen te doorgronden, moeten we even gaan graven in ons beider verleden. Ooit leefden mens en bunzing vredig naast elkaar. De bunzing had een gevarieerd menu van hoofdzakelijk muizen, ratten, kikkers, padden, vogels en eieren. Toen kwam de kip als huisdier uit het oosten aangewaaid en ontstond een eerste belangenconflict. De oude Belgen konden er niet mee lachen toen de bunzing de kip toevoegde aan zijn menu. In het hol van een bunzing zijn voorraden gevonden van doodgebeten kikkers en muizen. Een appeltje voor de dorst als het ware. Volgens dezelfde filosofie bijt een bunzing op bezoek in een kippenhok meteen alle aanwezige pluimvee dood: geen half werk.

Dan kwamen de Romeinen en ze brachten onder andere konijnen mee naar onze gewesten, plus een nieuw huisdier: de fret (van het Latijn ‘furritus’ = diefje). Dat beestje was niet anders dan een tamme albino bunzing die enkele eeuwen tevoren ingelijfd was om konijnen uit hun pijpen te jagen. Door hun bouw zijn bunzings haast beter aangepast aan onderaardse gangen dan de konijnen die ze graven. Toen de jacht met de fret in onbruik geraakte, verdween het beestje uit de aandacht. Toch zagen wanhopige Nieuw-Zeelanders einde 19^e eeuw de import van enkele duizenden fretten en bunzings als wondermiddel om de konijnenplaag in te dijken. De remedie bleek echter erger dan de kwaal, met de bedreiging van tal van inheemse soorten als gevolg... Het is een dieptepunt in de populariteit van deze dieren. Het houden van tamme fretten werd daarom verboden in tal van landen.

De laatste jaren is de fret echter helemaal terug, en hoe! Dankzij degelijke marketing in de Verenigde Staten is de fret een nieuwe rage in de huisdierenindustrie. En als het in de VS regent, druppelt het hier... De wilde bunzings hebben het intussen niet gemakkelijk gehad. Er was natuurlijk de kippen- en eierkwetsie, waardoor ze meedogenloos vervolgd werden. Een bijverschijnsel van die jacht was het gebruik van de pelzen voor het verwerken in bontjassen. De lichte ondervacht en de donkere dekharen geven een speciaal effect; het geurtje nam men erbij. De bontcarrière van de bunzing duurde niet zo lang. Toch bleven mens en bunzing botsen. De bunzing verscheen met stip in de top vijf van de populairste verkeersslachtoffers. Mede door zijn verborgen levenswijze is het moeilijk in te schatten of het nu goed gaat met de bunzing in het wild of niet, maar het lijkt erop dat de soort sterk achteruitgaat.

En dan staat de achterdeur even open en weg is onze fret! Het beestje ruilt hangmat, badje en pedicurebeurt moeiteloos voor de vrije natuur. Daar ontmoet onze poezelige fret de fel verguisde bunzing en dan blijkt dat die twee hormoon- en chromosoomgewijs zeer veel gemeen hebben. Het resultaat is dat de wilde bunzings de laatste jaren al heel wat tammer geworden zijn. Zozeer zelfs dat we ons kunnen afvragen in hoeverre onze bunzings nog authentiek wild bloed bezitten.

Als je een bunzing ziet, kan je die waarneming doorgeven op www.waarnemingen.be. Zo krijgen we een beter beeld van de verspreiding van de soort.

Thomas Pluyms werkt bij Natuurpunt in Mechelen en leidt ons team van energiesnoeiers. Wat je je juist moet voorstellen bij zo'n snoeibeurt kom je hier te weten.

1000ste scan een feit

Begin vorig jaar startte ons sociaal economiebedrijf 'Natuur- en Landschapszorg' met een nieuwe uitdaging. Vanuit de Vlaamse regering werd een budget voor 50.000 gratis huishoudelijke energiescans vrijgemaakt. De gemeenten hadden de keuze wie die scans zou mogen uitvoeren. De gemeenten in de regio Mechelen kozen al snel voor "Natuur- en Landschapszorg". Zo kreeg ons team begin 2008 ruim 1600 scans toegewezen.

Tijdens onze energiescan proberen we de mensen te sensibiliseren zodat ze hun energieverbruik in de hand houden. We mikken erop de scans zoveel mogelijk te laten plaatsvinden bij kansarme groepen. Zo scoren we op meerdere punten: duurzame tewerkstelling, energiebesparing en armoedebestrijding. Niet enkel geven we de mensen adviezen om een besparing te realiseren, we gaan ook daadwerkelijk in de woningen aan het werk. Onze arbeiders plaatsen spaarlampen, een spaardouchekop, buisisolatie en radiatorfolie. Die maatregelen worden gratis aangeboden via een budget van de distributienetbeheerder. Sinds de start van het project zien we onze arbeiders groeien in hun werk. Ze zijn er eveneens van overtuigd geraakt dat ze hun steentje voor ons klimaat kunnen bijdragen.

Onlangs hadden we iets te vieren: onze 1000ste scan was een feit. Het einde van de eerste 1600 komt dus dichterbij maar dat betekent gelukkig niet het einde van onze energiesnoeiers. De Vlaamse regering stelde al nieuwe energiescans voorop tot eind 2011. Doordat we nog enkele extra gemeenten konden overtuigen om met ons samen te werken, ziet de toekomst voor onze energiesnoeiers er druk maar goed uit.

Natuur.oriolus

Uitkerkse eregast volgt raadgevingen op uit Oriolus

In het jongste nummer brengen we onder meer verslag uit over één van de grootste natuurevenementen die de Vlaamse kust de jongste winter mocht beleven: het langdurige verblijf van de sneeuwuil in de Uitkerkse Polder. We bespreken waarom het waarschijnlijk om een Canadese dwaalgast ging die – al dan niet deels aan boord van een schip – aan deze kant van de oceaan terecht kwam. Het ging om een onvolwassen mannetje. We schreven zelfs de hoop neer dat hij misschien wel terug de weg naar het noorden zou vinden want ook de Veurnese sneeuwuil van 2002 werd later nog in Nederland, en ten slotte in Denemarken opgemerkt. En zo gebeurde het, bleek achteraf: op 23 april dook onze sneeuwuil op in Skagens Gren, Denemarken. Eind goed... Al goed!

Meer op www.natuurpunt.be/oriolus

Natuur.focus

Hoe diep zijn ecologische vallen?

Dieren komen niet zomaar voor in gelijk welk leefgebied. Ze hebben bepaalde voorkeuren omdat het ene leefgebied betere kansen biedt op overleving en voortplanting dan het andere. Bij die keuze worden dieren geleid door signalen uit de omgeving. Naast wat ze zien, spelen ook geuren en geluiden een rol. Maar het gaat fout wanneer een slecht leefgebied ten onrechte aantrekkelijk lijkt. Vooral kieskeurige soorten krijgen het steeds moeilijker in landschappen die snel en drastisch veranderen door bijvoorbeeld landbouw, industrie en woningbouw. Ze maken foute keuzes en zitten in een ecologische val. Zoals kieviten die zich op maïsakkers vestigen maar er amper jongen grootbrengen. Die ecologische vallen kunnen een erg negatieve invloed hebben op de overlevingskansen van soorten.

Meer op www.natuurpunt.be/focus

Kievit. Foto: Leo Janssen

Foto: Leo Vaes

Vleermuizen veiliger in Fort van Kessel

Op dinsdag 24 februari 2009 ondertekenden de gemeente Nijlen, de Gidsenwerking Fort Kessel, Natuurpunt en het Agentschap voor Natuur en Bos een samenwerkingsovereenkomst. Die geeft bescherming aan het monument en aan de vele vleermuizen. Het fort herbergt jaarlijks 350 vleermuizen waaronder de grootste populatie van de zeldzame ingekorven vleermuis. De Europese Unie duidde het fort aan als Speciale Beschermingszone van de Habitatrichtlijn. Ook aan de bezoekers is gedacht. De gemeente plaatst nieuwe banken en informatieborden in samenwerking met Natuurpunt. In het fort worden 2 lokalen ingericht als educatieve ruimte. Je vindt er informatie over de bouw en geschiedenis van het fort, de vleermuizen en de algemene natuurwaarde.

Life Uitkerkse Polder succesvol beëindigd

Op dinsdag 31 maart eindigde het Life-project 'Uitkerkse polder, een meerwaarde voor natuur én mensen'.

De laatste 6 jaar werden in de Uitkerkse Polder niet minder dan 138 ha aan weilanden en akkers aangekocht door Natuurpunt. Op al die percelen is een aangepast natuurbeheer opgestart, mede dankzij de plaatsing van 37 km begrazingsraster.

Door grootschalige inrichtingswerken werden meer dan 85 ha zilte en reliëfrijke graslanden hersteld, terwijl meer dan 23 ha aan akkers werden omgevormd naar poldergraslanden. Het creëren van meer dan 10 ha kerngebied, door het afgraven van hooggelegen graslanden, verhoogde de aantrekkelijkheid voor weidevogels. Dankzij die maatregelen, samen met de werken uitgevoerd in het Natuurinrichtingsproject van de Vlaamse Landmaatschappij, steeg het broedsucces van o.a. de kluut jaar na jaar.

En ook de mens vaart er wel bij. De nieuwe uitkijktoren, kijkwand, kijkhut voor andersvaliden, wandelpaden en poldertas lokken jaarlijks 1000-den bezoekers. De Uitkerkse Polder is meer dan ooit het bezoeken waard.

Dit alles werd mogelijk gemaakt met de steun van het Life-fonds van de Europese Unie.

Fiets en wandel mee met de "Schakel"

Op zaterdag 29 en zondag 30 augustus schakelen de Antwerpse Kempen een versnelling hoger. De vele fiets- en wandelmogelijkheden staan dan extra in de kijker. Talloze unieke en bewegwijzerde parcours sturen je op een verrassende ontdekkingstocht. Al wandelend of fietsend "schakel" je zelf een tocht samen en bepaal je wat je onderweg zal beleven.

Meer info: www.natuurpunt.be/schakel

Hill's, Tom & Co en Natuurpunt zetten ledenwerfactie op

Op de steun van Tom & Co kunnen we al enkele jaren rekenen. Nu volgt ook Hill's dat voorbeeld. Dit voorjaar hebben Natuurpunt, Tom & Co en Hill's voor het eerst een gezamenlijke actie op het getouw gezet in alle Belgische winkels van Tom & Co. De klant kreeg bij aankoop van producten uit het Hill's Nature's Best assortiment, een jaarlidmaatschap van Natuurpunt of Natagora cadeau. Voor klanten die al lid waren, deed Hill's het bedrag van het lidmaatschap cadeau aan Natuurpunt/Natagora. Op die manier wil Hill's het natuurbehoud in België ondersteunen. De actie was een succes: bijna 100 nieuwe leden, waarvan een 50-tal voor Natuurpunt. Bovendien krijgen we ook een mooie financiële gift en zal Hill's de activiteiten van Natuurpunt promoten. Meer info over onze partners vind je op www.natuurpunt.be/partners

IKEA zamelt geld in voor bosprojecten Natuurpunt

Dit voorjaar – van de krokusvakantie tot en met de paasvakantie – vond er voor de eerste keer een actie ten voordele van Natuurpunt en Natagora plaats in alle Belgische winkels van IKEA. In de zes winkels werden plantjes verkocht waarvan de winst bestemd is voor bosprojecten in Vlaanderen en Wallonië. Daarnaast stonden aan alle kassa's van de restaurants spaarpotten waarin de klanten geld konden schenken. In de restaurants kregen de bezoekers informatie over de actie. In enkele winkels plaatsten Natuurpunt en Natagora een info- en ledenwerfstand.

De actie was een succes: bijna 6000 plantjes vlogen in geen tijd de deur uit! Natuurpunt gebruikt de winst voor de aankoop van terreinen voor bebossing. IKEA vindt de ondersteuning van de natuur in onze streken een belangrijk onderdeel van haar inspanningen voor een beter milieu. Daar breien we zeker een vervolg aan!

De Europese natuurdoelen

een klare kijk op natuurbehoud

Hoeveel vleermuizen kunnen de Limburgse mergelgrotten herbergen? En waar in Vlaanderen moet gewerkt worden aan het herstel van natte heide en zilte graslanden, orchideerijke beukenbossen of veenmoerassen? Op die en andere vragen geven de natuurdoelen – of instandhoudingsdoelstellingen – binnenkort een antwoord.

Tekst: Benno Geertsma & Jos Gysels

De aanduiding van natuurdoelen is een stap vooruit in de jarenlange inspanning om het biodiversiteitsverlies in Vlaanderen en Europa te stoppen. Natuur beschermen gebeurt natuurlijk al langer dan vandaag. Maar het is de eerste keer dat voor een hele reeks kwetsbare soorten en natuurtypes (habitats), die bovendien van internationaal belang zijn, zal worden vastgelegd wat precies hun 'gunstige staat van instandhouding' is. Daarvoor moeten we weten hoeveel individuen van een soort er nodig zijn om te kunnen spreken van een leefbare populatie. En hoe groot bijvoorbeeld een heidegebied moet zijn om alle typische heidesoorten te kunnen herbergen. Het vaststellen van doelen kan helpen om te komen tot een meer kwaliteitsvolle en diverse natuur. Omlijnde doelen zorgen voor een betere en meetbare bescherming.

Countdown 2010

De natuurdoelen passen in het Europese verhaal rond de bescherming van de biodiversiteit. Volgens schattingen verliep het biodiversiteitsverlies in de vorige eeuw tot 1000 keer sneller dan ervoor. In 2001

Hoeveel boomkikkers zijn er nodig om te spreken van een leefbare populatie? Foto: An De Wilde

actie@reactie

Een netwerk van mariene beschermde gebieden voor de Noordzee

Net als de regio's, heeft ook de federale staat (die de Noordzee beheert) nog veel werk voor de boeg. De federale regering heeft 3 mariene Vogelrichtlijngebieden en 1 marien Habitatrichtlijngebied aangeduid. Voor die gebieden moeten nu instandhoudingsdoelstellingen opgemaakt worden. Daarnaast komen ook een aantal andere gebieden als de Hinderbank en de Vlake van de Raan in aanmerking voor aanduiding. Natuurpunt, WWF en Stichting De Noordzee hebben die gebieden opgenomen in een voorstel voor een samenhangend netwerk van mariene beschermde gebieden in de Noordzee. Ook de bescherming van biologisch waardevolle wrakken blijft een aandachtspunt.

Kauwen, aalscholvers en distels

De Vlaamse regering heeft een soortenbeschermingsbesluit goedgekeurd. Het is grotendeels een bundeling van verspreide regels en reglementen. Maar het bevat ook nieuwigheden. Zo krijgen soortbeschermingsplannen en rode lijsten (dat zijn overzichten van bedreigde soorten) een wettelijk statuut. Het besluit is een grote stap voorwaarts. Toch is de natuurbeweging niet onverdeeld gelukkig. Dat sommige soorten, zoals de kauw, de gaai en sommige distelsoorten nog steeds kunnen (of zelfs moeten) bestreden worden, is een doorn in het oog. Positief is dan weer dat de aalscholver van de 'dodenlijst' gehaald is.

Broedgebiedverlies van de Lepelaar in de Haven van Antwerpen wordt gecom-
penseerd. Foto: Vilda/Yves Adams

engageerden de Europese regeringsleiders zich in het Zweedse Göteborg om die achteruitgang van de natuurlijke diversiteit een halt toe te roepen tegen 2010. Met de deadline van de Countdown 2010-cam-

“Omliggende doelen zorgen voor een betere en meetbare bescherming”

pagne zeer dichtbij, komen de natuurdoelen zeker niet te vroeg. Toch zijn de natuurdoelen verre van nieuw. Ze zijn verankerd in de Europese regelgeving.

Daarom noemen we ze ook Europese natuurdoelen. In de Habitatrichtlijn van 1992 doken ze voor het eerst op. Die verplichtte de lidstaten om, in opvolging van de Vogelrichtlijn uit 1979, waardevolle leefgebieden, flora en fauna te beschermen. De gebieden van de Habitat- en Vogelrichtlijn vormen samen Natura 2000, een ecologisch netwerk dat zich uitstrekt over 27 landen. Beide richtlijnen vormen het hart van de Europese natuurwetgeving. Vlaanderen nam de bepalingen over en bakende ook bij ons Natura 2000-gebieden af. Samen beslaan deze beschermde gebieden meer dan 165.000 ha.

Ongunstige staat

Europa vraagt om in de natuurdoelen vast te leggen wat er nodig is om internationaal belangrijke bedreigde dier- en plantensoorten en natuurtypen te beschermen. De lidstaten moeten tegelijk rapporteren over de kwaliteit van hun natuur. De resultaten voor Vlaanderen zijn te lezen in het Vlaamse Natuurrapport uit 2007: slechts 4 procent van alle natuurtypen die onder de Habitatrichtlijn vallen, bevinden zich in Vlaanderen in een goede staat. En slechts 27 procent van de dier- en plantensoorten doen het goed. Het zijn de wetenschappers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) die in Vlaanderen de rapporten maken en ook de natuurdoelen opstellen. Dat gebeurt op basis van strikte wetenschappelijke criteria die gelden voor alle lidstaten. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), dat tijdens het voorbereidende proces het overleg met de verschillende middenveldorganisaties coördineert, helpt hen daarbij. Het bepalen van doelen is uiteraard geen sinecure en vereist veel gegevens. Zo zijn betrouwbare cijfers nodig over bijvoorbeeld de minimale populatie van de boomkikker of de lepelaar om de soorten op lange termijn overlevingskansen te geven. En uiteraard ook over het actuele voorkomen van deze en andere zeldzame soorten in Vlaanderen. En omdat ook de natuur verandert, is een permanente opvolging en voortdurende evaluatie een vereiste. Bij het verzamelen van al die informatie zullen vrijwilligers een belangrijke rol spelen.

Opkomen voor open ruimte

Natuurpunt heeft zich de laatste maanden herhaaldelijk verzet tegen grootschalige projecten met een negatieve impact op open ruimte en natuur. Daarbij deden we telkens concrete en haalbare tegenvoorstellen. Zo stelden we onder meer grote vragen bij de inplanting van een voetbalstadion in de open ruimte ten zuiden van Brugge en een nieuw bedrijventerrein aan de rand van Hobokense Polder. In een gezamenlijke persconferentie met de Boerenbond en Bond Beter Leefmilieu wezen we op de hoge ecologische én economische kost van een verbreding van het Schipdonkkanaal.

Internationale steun voor biodiversiteit

Van 26 tot 28 april organiseerde de Europese Commissie in Athene een bijeenkomst over het biodiversiteitsbeleid na 2010. De aanwezigheid van commissievoorzitter Barroso onderstreepte het belang van de vergadering. In een verklaring achteraf werd opgeroepen om het biodiversiteitsbeleid te versterken en te verbreden. De conferentie is een duidelijk signaal dat de Commissie het biodiversiteitsbeleid prioritair vindt. Eerder verspreidden de milieuministers van de G8 en Brazilië, China, Indië en Rusland in Syracuse (Italië) al een gelijkaardige boodschap.

Natuurpunt doet mee

Verschillende belangengroepen zitten samen aan tafel om de natuurdoelen, zowel gewestelijk als per gebied, vast te leggen. Wat de pot schaft, is duidelijk. Maar het is nog lang niet uitgeklaard wie er wat en hoeveel op zijn bord krijgt (of neemt).

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) gingen als eerste aan de slag met de Europese aanwijzingen. Zij zitten dan ook mee aan tafel. De andere zitjes zijn voor de landbouworganisaties, vertegenwoordigers van de werkgevers, bosbouwers, landeigenaars en jagers en uiteraard ook Natuurpunt voor de natuurbeweging. De minister van leefmilieu zit de vergadering voor. Samen ondertekenden ze een intentieverklaring waarin ze hun medewerking beloven.

Het overleg moet zorgen voor een breder draagvlak. Elke vereniging zal haar eigen achterban informeren. Zo organiseert Natuurpunt van maart tot september infosessies in heel Vlaanderen om de leden in de afdelingen op de hoogte te brengen. In het najaar start de vorming van de vertegenwoordigers voor de lokale overleggrondes per Europees beschermd gebied.

Op www.natuurpunt.be/natuurdoelen vind je een kalender met de infosessies van Natuurpunt en bijkomende actuele informatie over de Europese natuurdoelen. Binnenkort vind je er ook informatie over de zeven infomomenten die de belangengroepen samen met het Agentschap voor Natuur en Bos op verschillende plaatsen in Vlaanderen zullen organiseren.

Gewestelijke natuurdoelen

In een eerste fase zijn er gewestelijke natuurdoelen vastgelegd voor heel Vlaanderen. Later volgen meer gedetailleerde natuurdoelen per Europees beschermd gebied. Een deel van die gebieden is in beheer van Natuurpunt of het Agentschap voor Natuur en Bos. Daaronder pareltjes zoals de Uitkerkse Polder of Averbode Bos & Heide. In al deze beschermde gebieden gaat men kijken waar men het best welke bedreigde soorten en habitats kan beschermen. In Limburg zal bijvoorbeeld de beekprik (een vis) de nodige zorg moeten krijgen en aan de kust zal men de verschillende duintypes moeten beschermen tegen verbossing. Daarom is een goede communicatie over deze natuurdoelen zeer belangrijk. Om haar leden, medewerkers en sympathisanten te informeren, trekt Natuurpunt dit jaar Vlaanderen rond. Maar de natuurdoelen zijn niet alleen van belang voor de natuurbeschermers, ook land- en

“Slechts 27 procent van de dier- en plantensoorten doen het goed”

bosbouwers en andere landgebruikers worden nauw betrokken bij de voorbereiding. Ook voor hen zullen de natuurdoelen gevolgen hebben. Bijna een vijfde van het Vlaamse Habitatrichtlijngebied is nog in landbouwgebruik. Het realiseren van de natuurdoelen kan beperkingen opleggen aan de bedrijfsvoering. Maar anderzijds nemen ze ook veel onzekerheden weg.

De natuurdoelen bepalen een grotere populatie voor de bedreigde Kamsalamander. Foto: Vilda/Rollin Verlinde

Mechelse Heide, Natura 2000-gebied. Foto: Diane Appels

Onderbouwd

Om de Vlaamse natuur toekomstkansen te geven is de opmaak van de natuurdoelen een stap vooruit. Vroeger lag de nadruk sterk op de instrumenten en op het te volgen traject. Bij het uiteindelijk doel werd weinig of niet stilgestaan. Daardoor gaven de inspanningen niet altijd het door ons gewenste resultaat. Dat zorgde dan weer voor spanningen met de betrokken doelgroepen. Met een duidelijke eindbestemming voor ogen kan beter gekozen worden tussen verschillende wegen. Bovendien zorgen de

“Tegen 2020 wil Vlaanderen 70% van de natuurdoelen verwezenlijken”

natuurdoelen voor een betere onderbouwing van het natuurbehoud. Externe ingrepen, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een nieuwe weg, maar ook beheers- en inrichtingsmaatregelen zoals plaggen of ontbossen, kunnen objectiever beoordeeld worden. Dankzij de natuurdoelen weet iedereen nu waar hij aan toe is, wat er wel of niet kan in een Europees beschermd Natura 2000-gebied en – het allerbelangrijkste – wat we op termijn willen bereiken.

Toekomst

De natuurdoelen moeten voor het eind van 2010 voor goedkeuring aan Europa overgemaakt worden. Na het vastleggen van de concrete doelen volgen binnen vijf jaar de plannen met maatregelen. Deze maatregelen zijn gekende instrumenten zoals beheerplannen, natuurinrichting, aankoopsubsidies of beheerovereenkomsten voor landbouwers. Wat nieuw is, is dat deze maatregelen nu zullen worden ingezet en getoetst in functie van de beoogde natuurdoelen. Alle maatregelen voor een bepaald gebied worden samengebracht in een natuurrichtplan. De Europese richtlijn legt geen termijn vast voor de uiteindelijke verwezenlijking van de natuurdoelen, maar bepaalt wel dat regelmatig over de voortgang gerapporteerd wordt. Het Pact Vlaanderen 2020 is concreter. Het pact dat dit jaar afgesloten werd, verwoordt de ambitie van Vlaanderen om uit te groeien tot een economische, sociale én ecologische topregio in Europa. Daarvoor gaan we onder meer tegen 2020, 70 procent van de natuurdoelen verwezenlijken. De Vlaamse regering, de werkgevers- en werknemersorganisaties en een hele reeks middenveldorganisaties waaronder Natuurpunt, zijn het daarover eens. De volgende regering kan niet anders dan het opnemen in het nieuwe regeerakkoord. Natuurpunt zal met argusogen toezien op de opvolging en uitvoering.

De vergeten meerderheid, nachtvlinders

In vlinderland wordt het echt interessant als het donker wordt, want bij ons komen meer dan 2000 soorten nachtvlinders voor (in tegenstelling tot een 45-tal dagvlinders). Ook in jouw tuin passeren jaarlijks duizenden nachtvlinders van minstens 200 verschillende soorten. Waaronder in elk geval deze twaalf!

◀ **Wapendrager**

De wapendrager blinkt uit in camouflage: als hij zich voor dood houdt, zou je hem zo voor een afgebroken berkentakje nemen.

Foto: An De Wilde

Hagedoornvlinder

Misschien is de hagedoornvlinder wel de citroenvlinder van de nacht. Deze prachtige verschijning is in elke tuin te vinden.

Foto: Tim Corbeel

Appeltak

Je vraagt je misschien af hoe de pastelgroene appeltak aan zijn naam komt. Zijn naam heeft met de rups te maken, die zich als een bruin takje kan opspannen.

Foto: Maarten Jacobs

◀ Rood weeskind

Het rood weeskind krijg je het beste te zien door een lokmiddel als smeer (een stroop op basis van rode wijn en suiker) te gebruiken.

Foto: Maarten Jacobs

Roesje ▶

Deze nachtvlinder zoekt 's winters een rustig plekje op om te overwinteren. Vaak wordt hij gezien in bunkers en forten. Daar brengt hij de winter door tussen zijn vijanden, de vleermuizen!

Foto: An De Wilde

◀ Groot avondrood

Het groot avondrood heeft zijn naam niet gestolen. Deze schoonheid gaat op zwoele zomernachten op zoek naar wilgenroosjes om haar eitjes af te zetten.

Foto: An De Wilde

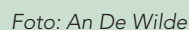

Foto: Marc Herremans

Wie nog steeds denkt dat motten bruine en saaie beesten zijn, moet eens een blik werpen op de oranje iepentakvlinder. Nachtvinders kleuren de nacht!

Foto: An De Wilde

▲ Braamvlinder

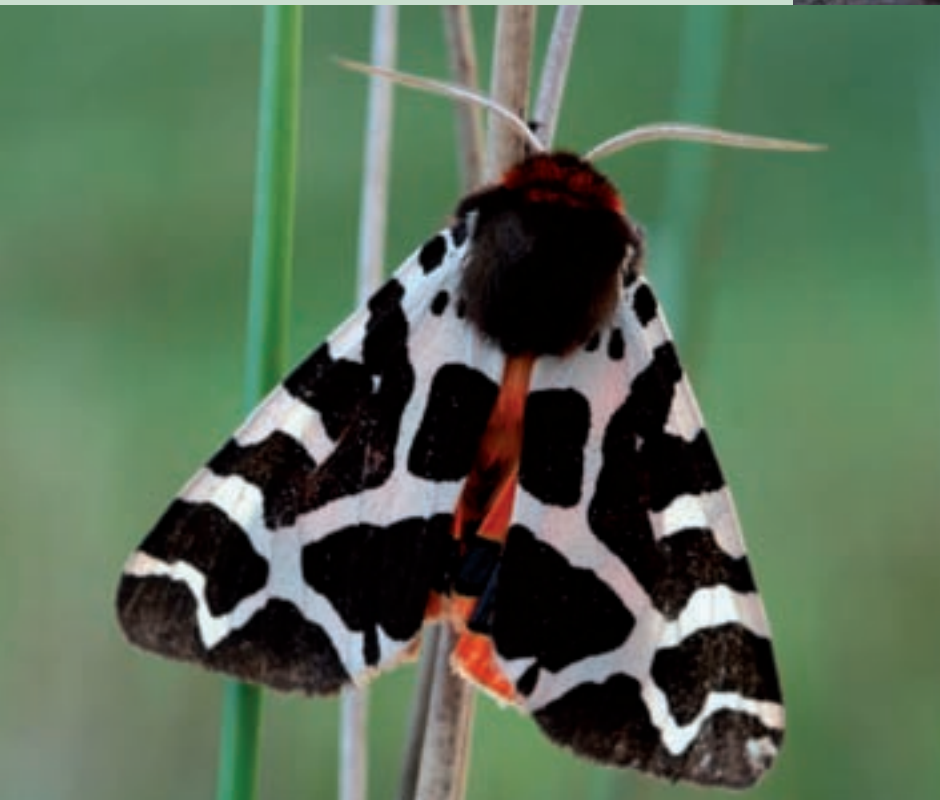
Bruin met witroze bollen: zo is er maar één, de braamvlinder. De rupsen leven niet enkel op braam, maar ook op framboos. Dat verklaart de oude naam van de soort, frambozenvlindertje.

Foto: An De Wilde

Koperuil

De uiltjes vormen een grote nachtvlinderfamilie waarvan in Vlaanderen enkele honderden soorten voorkomen. De meeste soorten zijn onopvallend bruin of grijs getekend, maar de koperuil is een uitzondering.

Foto: An De Wilde

◀ Grote beer

Nachtvinders vormen een belangrijke voedselbron voor tal van andere dieren, zoals vogels en vleermuizen. Beervlinders zijn een uitzondering: zij zijn zo onsmakelijk dat ze niet gegeten worden.

Foto: Luc Meert

Meer weten?

www.natuurpunt.be/nachtvinders

De Blankaart, parel in de IJzervallei

Op verkenning in de IJzer- & Handzamevallei? Dan is het Vlaams Bezoekerscentrum De Otter, gelegen bij het natuurgebied De Blankaart (Woumen, West-Vlaanderen), de ideale startplaats voor een bezoek aan het gebied De Blankaart en de wijde omgeving. De medewerkers en vrijwilligers van Natuurpunt, het Agentschap voor Natuur en Bos en het Regionaal Landschap IJzer & Polder ontvangen je met open armen!

Ontdek het rijke dieren- en plantenleven, zowel overdag als 's nachts! Neem binnen een kijkje en ga buiten op ontdekking!

Kinderen kunnen het otterspel spelen in het bezoekerscentrum.

Met dit rugzakje kunnen gezinnen op een speelse manier en op eigen tempo allerlei opdrachten rond natuur en landschap uitvoeren.

Het Blankaartpad (9,6 km) leidt je doorheen de laaggelegen hooi- en weilanden in de buurt van de Blankaartvijver.

In juli en augustus organiseren we wandelingen met boottocht. Vertrek elke woensdag 15u-19u, vooraf inschrijven.

Fietszoektocht i.s.m. de Krant van West-Vlaanderen.

De Blankaart viert feest!

Dit jaar beheert Natuurpunt het natuurgebied De Blankaart 50 jaar. Een reden voor een feestje! Op zondag 23 augustus kan je verborgen hoekjes van het natuurgebied ontdekken, meer leren over de geplande natuurinrichtingswerken, genieten van de bootoversteek op de Blankaartvijver en kinderen kunnen speuren naar zoetwaterbeestjes. Ook peter Pol Goossen is 's namiddags van de partij.

Vlaams Bezoekerscentrum De Otter
Iepersteenweg 56
8600 Woumen (Diksmuide)
051-54 52 44

Openingsuren:

weekdagen: 9u-16u30
weekend en feestdagen: 13u30-17u30
www.natuurpunt.be/otter

Alle info over de bezoekerscentra van Natuurpunt op www.natuurpunt.be/bezoekerscentra en in de colofon op p. 55.

ELLO WINT TERREIN 881.000M² OM PRECIJS TE ZIJN

Ello Mobile is de enige gsm-operator in België die de winst op elk gesprek en sms'je inzet voor **sociale en ecologische projecten**. Zo beschermt Natuurpunt momenteel bijna 900.000m² regenwoud* op Sumatra. Allemaal dankzij de steun van Ello Mobile-abonnees. Dichter bij huis wordt ook de unieke bos- en heidenatuur in Averbode gevrijwaard. Daar zorgt het gsm-gebruik van talrijke Natuurpunt-sympathisanten voor. Zo'n engagement geeft een mens een warm gevoel, zelfs op de Noordpool bij 25 onder nul. Maar het kan nóg beter. Ook jouw steun is meer dan welkom.

* raadpleeg de live counter op www.ello-mobile.be/natuurpunt voor actuele cijfers

Doe zoals Dixie. Switch nu via www.ellomobile.be/natuurpunt

Natuur vroeger & nu: Drie Bogen

Foto's: Jan Daniëls & Ben Harmsen

Zo'n 100 jaar geleden was Neerpelt (Limburg) een belangrijk spoorwegknooppunt. De trein Hasselt-Eindhoven en de trein Antwerpen-Duitsland hielden er halt.

Dat spoorwegverleden leverde Neerpelt een cultuurhistorisch pronkstuk op: de Drie Bogen, een begrip in en rond Neerpelt. Om de spoorwegbrug over het kanaal te bereiken moesten de locomotieven over een steile talud. Bij de aanleg van die talud maakte men doorgangen voor veldwegen. Zo ontstonden de Drie Bogen.

De oudste van de drie, uit 1865, doet nu dienst als vleermuizenhotel. De veldweg onder de brug was al lang verdwenen. De toegangen werden dicht gemetseld om verstoring van de vleermuizen te vermijden. Onder de tweede boog, die dateert uit 1878, loopt een fietspad. Vlak achter die boog bouwde de NMBS een zware betonnen boog voor de verplaatste spoorlijn.

In 1991 gaf de NMBS de oude bogen en de ongebruikte spoorbedding in beheer aan Natuurpunt.

De tand des tijds deed langzaam maar zeker haar werk. Stenen brokkelden af, regenwater sijpelde binnen, boomwortels vernielden de structuur. Restauratiewerken drongen zich op.

In 2007 begonnen vrijwilligers van Natuurpunt Neerpelt aan de nodige werken. Ze haalden bomen rond de boog weg, kaptten honderden kapotte of verpulverde stenen weg en verwijderden de graffiti van de muren. Ongeveer 500 stenen werden netjes gerestaureerd met mortel. Bovenop de boog werd de zandlaag weggehaald, de betonnen constructie gereinigd en een 10 cm dikke chapelaaag gelegd. Hier bovenop kwam een nieuwe zandlaag. Zodoende is de boog opnieuw waterdicht. 150 mandagen later was het zover: in september 2008 was de boog eindelijk gerestaureerd.

Het resultaat mag gezien worden. Fietzers kunnen van op een bankje genieten van het zicht op de Drie Bogen. Een pareltje gelegen in het groen, de geelgors en de nachtegaal zingen er hun lied.

Natuur voor Iedereen

De afdeling Natuurpunt Neerpelt organiseert geregeld wandelingen langs de Drie Bogen. Je kan dan ook meteen genieten van het Paddendaal, een oude stortplaats die nu is omgevormd tot een prachtige poel. Een bezoek meer dan waard.

Van op de fiets kan je de Drie Bogen verkennen via 2 fietsroutes: de Neerpeltse Fietsroute en de Landbouwfietsroute.

Meer info over de activiteiten van Natuurpunt Neerpelt vind je op www.natuurpunt.be/neerpelt

Meer info over de fietsroutes op www.neerpelt.be

silka

Blauwe planeet in goed gezelschap

Silka, de favoriete bouwsteen van Moeder Aarde.

Silka-blokken zijn uiterst milieuvriendelijke bouwstenen. Ze zijn gemaakt van natuurlijke en onuitputtelijke grondstoffen, de productie ervan vraagt weinig energie en het afval is 100% recycleerbaar. Goed voor Moeder Aarde dus. Maar ook u vaart er wel bij. Hun geluidsisolerende eigenschappen zijn optimaal, hun vocht- en klimaatregulerend vermogen is opmerkelijk. Dat zorgt niet alleen voor een gezond en aangenaam leefklimaat in huis maar ook voor een lagere energiefactuur. Kortom, op Silka-blokken kunt u bouwen. Ook letterlijk. Dankzij hun grote draagkracht zijn ze geschikt voor alle toepassingen. Van in de kelder tot op de hoogste verdiepingen. Als u meer inlichtingen wenst over dit opmerkelijk ecologisch bouw materiaal, stuur ons dan onderstaande bon terug of neem een kijkje op www.xella.be.

Xella BE nv/sa Kruibeeksesteenweg 24 • 2070 Burcht
Tel: 03/250.47.00 • Fax: 03/250.47.06
silicaat-bef@xella.com • www.xella.be

Spaar voor een
gratis pakket
heerlijke biologische
producten
tijdens de maanden
juli en augustus.

Vraag naar uw spaarkaart tijdens de maanden juli en augustus 2009

vindt u in:

Antwerpen • Borgerhout • Bornem
Brussel • Deinze • Evergem • Gent
Hamme • Hasselt • Lier • Merchtem
Merksem • Neerpelt • Ninove
Oostende • Oudenaarde • Schilde
Sint-Amandsberg • Sint-Niklaas
Stekene • Turnhout • Wilrijk

www.bioshop.be

Provamel Bio Soya Yofu: Heerlijk fruitig!

Provamel Bio Soya Yofu – hét alternatief voor zuivelyoghurt – is een verrukkelijk smeuïge en fruitige delicatessen. De nieuwe yofu variëteit zal u zeker kunnen bekoren met zijn frisse en subtiele smaak van limoen en melisse. Verkrijgbaar in uw natuurvoedingswinkel. Meer info op www.provamel.com

PROVAMEL. LOVE YOUR FUTURE

AIRSTOP
opent de luchtwegen

Kom langs & ontdek de goedkoopste tarieven wereldwijd

Lic. Cat. A1529

GRATIS FIETSHOES

Vul mij in en geef mij af in je dichtstbijzijnde Airstop shop. In ruil voor deze bon ontvang je een gratis fietshoes*

Naam:

Achternaam:

Gemeente:

postcode:

e-mail:

* 1 gratis fietshoes per ingevulde bon, zolang de voorraad strekt.

- Dweerstraat 2, 8000 Brugge
- M.Hendrikaplein 65, 9000 Gent (Sint-Pietersstation)
- Jezusstraat 16, 2000 Antwerpen
- Maria Theresiastraat 125, 3000 Leuven
- Wolvengracht 28/1, 1000 Brussel

tel 070/233 188
www.airstop.be

VIER MET ONS MEE

JUBILEUMAANBIEDING: TOP VERREKIJKERS TOT EURO 340 GOEDKOPER

Precies 60 jaar geleden bracht SWAROVSKI OPTIK haar eerste verrekijker op de markt. Toen al streefde ons bedrijf naar de allerhoogste kwaliteit en precisie. Vandaag biedt SWAROVSKI OPTIK verrekijkers aan die tot de absolute topklasse behoren. De briljante optiek in perfecte ergonomie en slank design, de unieke functionaliteit en robuustheid voor vele, vele jaren intensief gebruik zijn enkele van hun sterke troeven. En het beste komt nog: tot 31 augustus hebben wij bij de deelnemende verdelers een uniek aanbod. Bij aankoop van een EL42, SLC 42 of SLC 56 verrekijker profiteert u van onze jubileumprijzen en spaart u tot EURO 340 uit.

SLC 56 JUBILEUMMODEL

EL 42 JUBILEUMMODEL

SLC 42 JUBILEUMMODEL

SEE THE UNSEEN

WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI OPTIK BENELUX

Verwelkomingsstraat 17, B-1070 Brussel

Tel. 02/556 01 60, Fax 02/556 01 69

info@swarovskioptik.be

SWAROVSKI
OPTIK

**Uitneembaar
katern!**

Het Mekka van de Mene-Jordaanvallei

Foto: Vilda/Yves Adams

Hoegaarden heeft niet alleen zijn Witte om trots op te zijn, maar ook zijn prachtig landschap en bijzondere planten en dieren die elders in Vlaanderen nog nauwelijks voorkomen. Uitgestrekte plateaus worden hier doorsneden met holle wegen en smalle valleien. Ruigtes, graslanden, broekbossen, hellingbossen en rietvelden wisselen elkaar af. Door het uitzonderlijk mooie landschap behoort de Mene-Jordaanvallei tot de interessantste wandelgebieden van Vlaanderen.

Tekst: Liesbet Cleynhens

Het project Graan voor Gorzen helpt de geelgors. Foto: Vilda/Yves Adams

Klaprozen sieren de graanvelden. Foto: Rik Convents

Gouden graanvelden en glooiende heuvels strelen het oog. De beekvallei zelf ligt helemaal verborgen in het akkerlandschap. Niet één, maar twee beken hebben zich hier een weg gebaad: de Jordaan en de Mene- of Molenbeek. De beken vloeien in elkaar over en vormen zo, als je ze vanuit de lucht bekijkt, een groene V. Naast de natte gronden langs de Mene en de Jordaan omvat het natuurgebied ook de hellingen met droge akkers en graslanden, enkele zijvalleitjes en het Willebringenbos. Samen met het naburige Meldertbos spreken we van een natuurgebied van 125 ha of 250 voetbalvelden.

De Mene-Jordaanvallei, met haar rijke kalk- en leembodems, blinkt uit door een buitengewone biodiversiteit. Heel wat soorten die elders in Vlaanderen uitgestorven of zeer zeldzaam zijn vinden hier nog een thuis. In dat open landschap kan je vaak tapuiten zien opvliegen. Geelgorzen en grauwe gorzen pikken hier ook een graantje mee. Eén van de meest bedreigde soorten die hier leefde, maar nu jammer genoeg al enkele jaren is uitgestorven, is de mysterieuze wilde hamster.

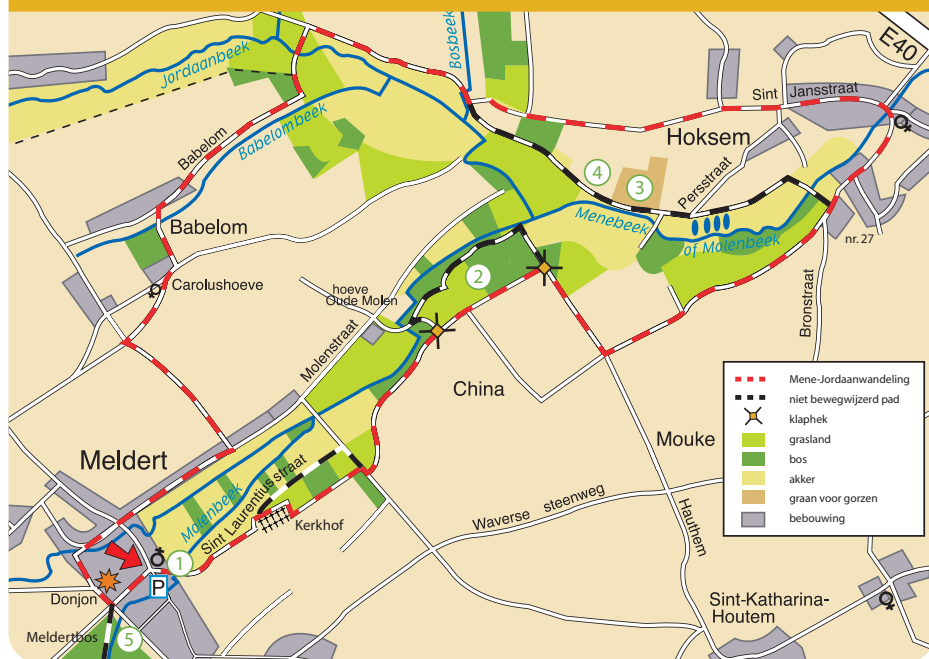
De meeste hooilanden in de vallei en ook de minder productieve gronden zijn intussen door Natuurpunt in beheer

genomen. Dit beheer zorgt voor een keur aan wilde bloemen in de vallei. Het gras is hier niet groen, maar roos van de koekoeksbloemen. Langs de akkers op de hellingen is er een dicht netwerk van holle wegen en graften. Deze holle wegen zijn niet alleen leuk om in te wandelen, maar hebben ook een speciaal microklimaat, dat sterk kan afwijken van de omgeving, waardoor er heel andere planten groeien.

In de buurt van de dorpen is het natuurbeheer gericht op het behoud van het eeuwenoud kleinschalig cultuurlandschap. De oude hooilanden worden gemaaid en kleine landschapselementen zoals hagen, poelen en knotwilgenrijen worden in ere hersteld. Waar bron- of kwelwater opborrelt, komen natte graslanden of dottergraslanden voor met paradepaardjes als knolsteenbreek, ratelaar en orchideeën. Recent hebben we de lang verdwenen brede orchis weer kunnen verwelkomen. Op de drogere hooilanden zwaaien margriet, duizendguldenkruid en knopkruid de plak. Enkele kalkrijke akkers op de hellingen vormden we om tot grasland. Ze worden jaarlijks gemaaid en nabegraasd met enkele runderen. Hier beginnen spontaan heeblaadjes, beemdtkroon en wilde marjolein op te duiken.

In het centrale deel van de vallei, verder weg van de dorpen, kiest Natuurpunt voor ruigere robuuste natuur en spontane natuurontwikkeling. Hier ontstaan moerassige ruigten met riet, moeraspirea en veel moesdistels. Daarnaast

Overzichtsplan

ontstaan ook broekbossen en enkele oude bossen met keverorchis, slanke sleutelbloem en bosanemoon.

Ook de cultuurliefhebber komt in de Mene-Jordaanvallei aan zijn trekken. De Molenbeek heeft haar naam niet gestolen. Je vindt er nog een oude molenaarswoning (oorspronkelijk vijftiende-eeuws, verbouwd in de negentiende eeuw). De geografie maakt hier rare kronkels want plots duiken vreemde plaatsnamen op zoals China, Egypte of Keulen. Babelom, een gehucht van Meldert, komt van Bavo's heim of 'woonplaats van Bavo'. In het dorp van Meldert loop je ook langs de ruïnes van een middeleeuwse woontoren of donjon, de vroegere residentie van de heren van Meldert.

1 Gobertangesteent

De kerk van Meldert is opgetrokken in de plaatselijke Gobertangesteent. Miljoenen jaren geleden werd de streek herhaaldelijk overspoeld door zeeën die zich telkens weer terugtrokken. Die zeeën lieten een pakket van afzettingen achter dat op verscheidene plaatsen in Hoegaarden aan de oppervlakte komt. De kalksteenhoudende zandsteenbanken worden 'Gobertangesteent' genoemd. Op die bodem groeien verschillende zeldzame kalkminnende planten als bijvoorbeeld bijenorchis, bleek bosvogeltje en bosrank. De Gobertangesteent werd hier in de buurt via ondergrondse galerijen ontgonnen en gold sinds de middeleeuwen als een duurzaam bouw materiaal. De steilwanden of taluds in de vallei zijn

waarschijnlijk ontstaan door afgraving van gesteente.

2 Begrazing

Via de klaphekjes kan je hier het natuurgebied verkennen. Pony's en runderen steken er grazend een handje toe. Ze creëren een gevarieerd landschap met een mozaïek van bosopslag, riet- en moerasspirearuitgen en open grasland. De omheining rond dit deel van het gebied dient uitsluitend om de dieren binnen te houden en dus niet om bezoekers buiten te houden. Even verderop vloeien de Mene en de Jordaan samen. Tussen Meldert en Hoksem kan de Molenbeek opnieuw vrij meanderen en is het de mooiste beek van de streek.

3 Graan voor Gorzen

Als je Hoksem binnenwandelt, kan je links ter hoogte van huisnummer 27 de bewegwijzerde wandeling verlaten en een smal paadje tussen twee huizen nemen. De verbetering van de weg staat hoog op ons prioriteitenlijstje, maar op dit moment is hij niet in goede staat. Hier kan je kennismaken met het project 'Graan voor Gorzen'. Natuurpunt Velpe-Mene beheert in de streek van Hoegaarden een vijftiental akkers die deels braak liggen, deels ingezaaid worden met graan. Met dit pionierproject beschermen we zeldzame akkersoorten. Het graan blijft tot na de winter op de akkers en vormt zo een rijk gedekte tafel voor zaadetende vogels als de geelgors, de grauwe gors, ringmussen en verschillende soorten vinken. Die hebben het steeds moeilijker om voldoende voedsel te vinden

en de winter door te komen. Tijdens koudeperiodes bezoeken honderden gorzen de akkertjes van Natuurpunt.

De grauwe gors en de geelgors houden van ruige bermen en verhevenheden in het landschap die ze als uitkijk- en zangpost gebruiken. Ideaal daarvoor zijn struiken langs akkerranden, weipalen en hoge kruidachtige gewassen. Beide gorzen gaan in Vlaanderen als broedvogel sterk achteruit. In Brabants Haspengouw houden de gorzen wél stand, mede dankzij de inspanningen van Natuurpunt. Elk jaar opnieuw zien heel wat jonge geelgorzen hier het levenslicht. Tegelijk zijn de natuurakkers van groot belang voor bedreigde akkerplanten als groot spiegelklokje, blauw walstro, spiesbladleeuwebek, kleine wolfsmelk.

4 De wilde hamster

In de buurt van de natuurakkers werden in 1999-2001 de laatste hamsterburchten gezien. Het verspreidingsgebied van de wilde hamster is in België beperkt tot akkergebieden met een leembodem, geschikt voor het bouwen van burchten. Als gevolg van de moderne landbouwmethode en de toenemende grootschaligheid van het cultuurlandschap is de hamster bij ons erg zeldzaam geworden. Door aankoop en beheer van natuurgebieden en de zorg voor kleine landschapselementen wil Natuurpunt de symboolsoort voor biodiversiteit in het landbouwgebied opnieuw een toekomst bieden.

Afwisseling troef. Foto: Eddy Macquoy

Brede orchis. Foto: Liesbet Cleynhens

Kasteelpark Meldertbos. Foto: Pieter Abts

⑤ Kasteelpark Meldertbos

Via de toegangspoort van Meldertbos kan je een dreef volgen richting kasteel, vanwaar nog enkele kronkelende paadjes je verder door het park leiden. In 1992 startte Natuurpunt met het beheer van een deel van het park. Samen met de andere eigenaars (de Aalmoezeniers van de Arbeid, het Sint-Janscollege, de Vlaamse Landmaatschappij) werd een globale visie uitgewerkt voor het herstel. Het beheer focust niet alleen op de natuurwaarden, maar ook op de cultuurhistorische elementen, zoals bijvoorbeeld het herstel van de toegangspoort. Stel dat je terug zou gaan in de tijd, naar de achttiende eeuw, dan zou je hier een lappendeken van weiden, hooilanden, akkers, bos en boomgaarden zien. Rond het kasteel van toen lag een eilandtuin omgeven door een gracht en een grote boomgaard. We reizen even verder naar de negentiende eeuw. Je krijgt een blik op het Engels landschapspark, een van de buitenwereld afgesloten paradijs, waar zichtassen, hagen en bomenrijen een idyllische en verrassende sfeer creëren. Bomengroepen vormden een belangrijke blikvanger. Op drie plaatsen in het park duiken twaalf bruine beuken op, ook wel 'Twaalf Apostelen', die volgens de streekeigen traditie in een ovaal werden aangeplant. Het kasteel ziet er opeens helemaal anders uit: het is verbouwd in neogotische stijl. Naast het kasteel zie je een jonge bruine beuk (die nu in 2009 al meer dan 150 lentestelt). De negentiende-eeuwse romantici hadden duidelijk ook een fascinatie voor alleenstaande, exotische bomen zoals de sequoia (mammoetboom), de

zuileik en de rode beuk.

Laten we even verder gaan, naar het begin van de twintigste eeuw. Romantische natuurnabootsingen moesten het dan afleggen tegen de regelmatig geordende moderne tuin, waarin een strakke vormgeving wordt gecombineerd met pittoreske elementen. Het hele arsenaal van moderne stromingen kwam er aan te pas: wild garden, Franse landschapstuin, barok en modernistische tuin. De modernistische en de

barokelementen zijn nog herkenbaar. De architect, Louis van der Swalmen, was samen met Jean Massart één van de grondleggers van de moderne natuur- en landschapsbescherming. Rond 1950 is het beheer in Meldertbos quasi volledig stilgevalen. De graslanden naast de vijvers zijn met populieren beplant. Het domein gaat 'Meldertbos' heten. Het park is ingeslapen, de natuur neemt het over. Voorjaarsflora breidt sterk uit en er komen ook zeldzame bosvogels broeden. Als je 's avonds goed luistert, hoor je de roep van de bosuil tot ver buiten Meldertbos. Een ander zeldzaam pareltje is de kwetsbare rode kelkzwam. Meldertbos is één van de grootste groeiplaatsen in Vlaanderen. Deze paddenstoel leeft op dood hout en is gebonden aan kalkrijke bodems waaraan in Meldertbos geen gebrek is. De rode kelkzwam werd voor het eerst in 1980 in Vlaanderen waargenomen, in De Maat in Mol. Pas in 1989 werd de paddenstoel in een tweede gebied aangetroffen, hier in het Meldertbos. Zowel de Mene-Jordaanvallei als het Meldertbos is een echt mekka voor de zachte natuurgenieter. We wensen je dan ook veel plezier op je ontdekkingstocht!

Praktisch

Start en parking

Kerk Meldert, Sint-Laurentiusstraat, Hoegaarden

Mene-Jordaanwandeling, provincie Vlaams-Brabant, 9 km, bewegwijzerd met zeshoekige bordjes.

Toegankelijkheid

Laarzen of stevige wandelschoenen zijn aanbevolen. Honden zijn welkom als ze aan de leiband blijven (behalve in het begrazingsraster). Een trip mét kinderwagen is niet overal even evident; grote wielen zijn alleszins noodzakelijk.

De bewegwijzerde wandeling biedt je vooral een goed zicht op het weidse landbouwlandschap. Als je het natuurgebied zelf wil ontdekken, verlaat je de gebaande paden. Echt avontuurlijk wandelen dus. Laarzen zijn hier een absolute must.

Openbaar vervoer

Halte Meldert kerk van lijn 6 en lijn 21 (niet tijdens de weekends).

Horeca

Zowel in Meldert als in Hoksem zijn er horecazaken.

Info

Natuurpunt Velpe-Mene, de streekafdeling voor Bierbeek, Boutersem, Hoegaarden, Tienen en Glabbeek, www.natuurpunt.be/velpe-mene, naatuurpunt@velpe-mene.be

Zin om mee te helpen aan deze prachtige natuur? In de zomermaanden gaat er in Hoegaarden elke week een werkdag door.

Zonnen voor meer natuur

Wat?

Natuurpunt wil op verschillende manieren de strijd aanbinden tegen de klimaatverandering. In de eerste plaats door zelf het voorbeeld te geven: zoveel mogelijk energie besparen bv. in het ecologisch natuur.huis, experimenteren met aardgaswagens en elektrische wagens, enz. Daarnaast roepen we iedereen op minder te verbruiken: energiebesparing dus. Natuurpunt wil de mensen ook stimuleren om zonnepanelen te plaatsen op hun eigen woning. Door het stimulerend beleid van de overheid en bij stijgende energieprijzen, wordt dat voor steeds meer mensen haalbaar (en zelfs zeer interessant). Ons doel is even eenvoudig als ambitieus: in enkele jaren tijd in heel Vlaanderen en Brussel minimum 1001 zonnepanelen installaties realiseren! Regisseur Nic Balthazar is peter van het project!

Wie?

Natuurpunt is – na zorgvuldige afweging – een partnerschap aangegaan met het bedrijf Linea Trovata SunTec voor het leveren en plaatsen van zonnepanelen. De samenwerking met Linea Trovata biedt ons de beste garanties om de ambitieuze doelstelling van dit project waar te maken.

Linea Trovata SunTec NV is een dochteronderneming van Linea Trovata NV, een aanbieder van totale oplossingen in de bouw en exploitatie van installaties voor de productie van groene energie. Naast zonnepanelen en zonnecollectoren (boilers) specialiseert Linea Trovata SunTec zich ook in warmtepompen en micro-warmtekracht.

Het bedrijf is al jaren met die groene energie bezig vanuit een filosofie van duurzaamheid. Het heeft dus de juiste ingesteldheid maar ook de nodige kennis en ervaring, zowel voor particulieren als voor grote bedrijfsprojecten. Het bedrijf beschikt over een ruim netwerk van exclusieve installateurs en vertegenwoordigers, die constant informatie en vorming krijgen.

Linea Trovata garandeert de Natuurpunt-leden:

- een zeer scherpe prijs
- materiaal van topkwaliteit
- een zeer goede service (harde garanties, keuring installatie, volledige begeleiding bij aanvraag van subsidies en groenestroom-certificaten en vlotte dienst na verkoop)
- per installatie een gift aan Natuurpunt voor de natuur in Vlaanderen.

Resultaat?

De actie loopt sinds oktober 2008 en het resultaat is fantastisch. Er meldden zich al 1500 geïnteresseerden aan. Er werden tot nog toe 250 bestellingen genoteerd en 100 installaties werden effectief geplaatst. Die zorgen voor een stevige productie van groene stroom en een forse vermindering van de CO²-uitstoot. En er zitten nog honderden bestellingen in de pijplijn. Op de website vind je actuele updates, informatie en een formulier voor een offerte-aanvraag.

www.natuurpunt.be/zonnen

Zonnen voor meer natuur:

goed voor jou, goed voor het klimaat, goed voor de natuur!

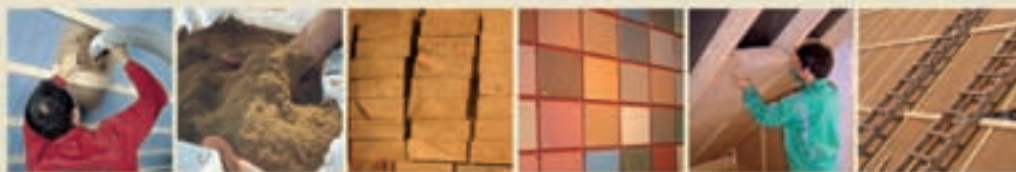
natuurpunt
natuur voor iedereen

Linea Trovata

ECOLOGISCH ÉN GEZOND (VER)BOUWEN ?

Alles wat u nodig hebt voor nieuwbouw, verbouwing en decoratie !
25 jaar ervaring in duurzame, natuurlijke en betaalbare oplossingen.
Gezond voor u en voor het milieu. Bezoek onze toonzaal waar
bio-ecologisch bouwen tot in de kleinste details wordt gedemonstreerd.

KMO Kwikaard 108
2980 Sint-Antonius Zoersel
Tel 03 384 19 07
Fax 03 385 08 41
info@ecologischbouwen.be

onderdakplaten, gevelplanken, natuurpleisters en mortels, kalkel, cellulose-, houtwol- en
vlasisolatie, houten vloeren, tadelakt, leemproducten, natuurverf, hout-behandeling, meubelplaten, ...

www.ecologischbouwen.be

VERDER STUDEREN?

MASTER NA MASTER IN DE MILIEUSANERING EN HET MILIEUBEHEER

GEACCREDITEERDE OPLEIDING, DOOR DE OVERHEID ERKEND ALS AANVULLENDE VORMING
VAN HET EERSTE NIVEAU VOOR MILIEUCOÖRDINATOREN

MEER INFORMATIE?

INFODAG 2009

DONDERDAG 17 SEPTEMBER 2009 OM 10U

CENTRUM VOOR MILIEUSANERING
Universiteit Gent
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen
J. Plateastraat 22 • Gent
09-264 37 69 • info.cms@UGent.be
<http://www.cms.UGent.be>

Wij brengen u
het dichtst
bij de natuur

NATUURPUNTREIZEN NAJAAR 2009

ROEMENIË DONAUDELTA: van 19 tot 27 september 2009
Reisleider: Hendrik D'Hertefelt • 1.295 €

HONGARIJE: van 11 tot 18 oktober 2009
Reisleider: Hendrik D'Hertefelt • 1.395 €

SENEGAMBIA: van 31 oktober tot 15 november 2009
Reisleider : Hendrik D'Hertefelt • 2.625 €

Zie ook onze andere najaarsreizen : Borneo, Mali-Burkina
Faso, Indonesië, Vietnam, Cambodja en Laos, Algerije, Ethi-
opië, Ecuador, ...

Nog op zoek naar een wandel- of fietsvakantie voor de
zomerperiode : bekijk ons volledige aanbod op www.tierra.be

Heidebergstraat 311, B-3010 Leuven • Lic. A 5969
Tel: +32(0)16/25 56 16 Fax: +32(0)16/64 99 95
E-mail: info@tierra.be • Website: www.tierra.be

15 JAAR
TIERRA
NATURREIZEN

Natuur.winkel

Lustrumboek Uitkerkse Polder

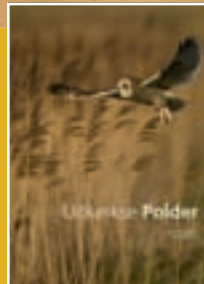
Precies 20 jaar geleden startte Natuurpunt in dit fraaie natuurgebied tussen Blankenberge, Wenduine en Zuienkerke een aankoopproject om de uitzonderlijke natuurwaarden veilig te stellen.

Duizenden bezoekers komen hier nu genieten van het mooie landschap, de rust en de natuur. In 'Uitkerkse Polder' bespreekt auteur John Van Gompel de boeiende weidevogel-populatie, de evolutie van het landschap, het belang van de zilte graslanden, de herstelmaatregelen in het kader van twee Europese Life-projecten en een natuurinrichtingsproject van de Vlaamse overheid, de samenwerking met landbouwers...

Verschijnt in
september!

natuurpunt
natuur voor iedereen

Het boek telt 160 bladzijden en is geïllustreerd met prachtige natuurfoto's van Misjel Decler. Natuur.winkel • Stationstraat 40 • 2800 Mechelen Tel: 015-43 16 88

'Uitkerkse Polder' kan nu besteld worden in de Natuurpunt-winkel aan een intekenprijs van € 19 (ledenprijs). Bestellen kan via de website www.natuurpunt.be/winkel of een mailtje naar winkel@natuurpunt.be. Vanaf september (verschijningsdatum) zal de verkoopprijs € 23 bedragen. De portkosten voor eventuele toezending bedragen 4 euro.

*Grootste aanbod van vogelhuis,
wederhuizen en nestkasten in Europa.*

Waterschaal met vogeltjes ø 25 cm

Lichtbruine keramische waterschaal, versierd met twee vogeltjes op de rand. Ook als er geen vogels zijn een aanwinst voor uw tuin.

Partner van

93806

€ 14,99

(excl. 4,99 verzendkosten)

Bel nu 02-640.00.28 om deze waterschaal te bestellen of om onze gratis catalogus aan te vragen. Kijk ook eens op WWW.VIVARA.BE voor meer informatie.

Tuinieren voor vleermuizen

Eind augustus vindt opnieuw de Europese Nacht van de Vleermuis plaats. Dan kun je kennis maken met de wonderlijke leefwereld van die zoogdierpjes. Dit jaar geven we tips om deze bedreigde dieren te helpen in je eigen tuin. Of je nu een kleine of een grote tuin hebt, je kunt altijd je steentje bijdragen.

Tekst: Vleermuizenwerkgroep Natuurpunt & Velt

Bij het woord insecten denken veel mensen aan “vervelende en vieze beestjes”. Nochtans is het overgrote deel helemaal niet vervelend en als je ze van dichtbij bekijkt, kunnen het vliegende juweeltjes zijn. Een wereld zonder de beestjes zou totaal onleefbaar zijn. Zij zorgen ervoor dat ons ecosysteem goed functioneert. Denken we maar aan de bijen die fruitbomen en groenten bevruchten. Of lieveheersbeestjes die plaaginsecten, zoals bladluizen, onder controle houden. Of de bodemdierpjes die helpen bij het afbreken van organisch materiaal.

Insecten nodig

Vliegen kost zeer veel energie, dus vleermuizen hebben een gezonde eetlust. Een gewone dwergvleermuis – onze huis- en tuinvleermuis – eet ongeveer 3000 muggen en andere kleine insecten in één nacht. Andere soorten vleermuizen verkiezen dan weer nachtvlinders of kevers.

Op heel wat plaatsen krijgen nachtvlinders extra aandacht tijdens de Nacht van de Vleermuis. Je zal ze wel zien staan, de lichtbakken die op een mum van tijd een groot aantal, vaak verrassend mooie nachtvlinders en andere insecten lokken. De gids zal je met plezier meer vertellen over deze boeiende insecten.

Tips

We hebben bloemen in onze tuin voor ons eigen plezier, maar met hun geuren en kleuren lokken ze insecten. Maak een ruime keuze van planten, een mengeling van bloemen, groenten, bomen en struiken. Hierdoor nodig je een grote verscheidenheid aan insecten uit, die komen en gaan van de vroege lente tot de late herfst. Gebruik zo veel mogelijk inheemse planten, die zijn veel aantrekkelijker voor de meeste soorten insecten.

Enkele tips:

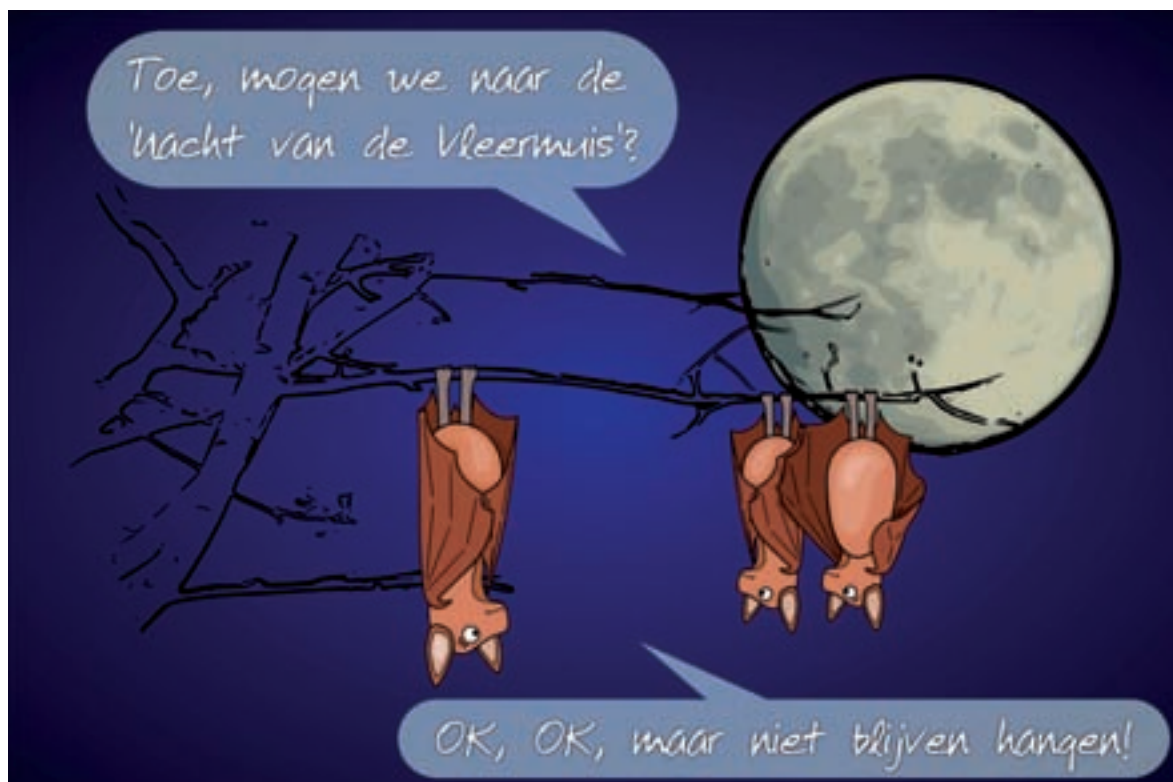
- Er moet niet alleen **variatie** in geur en kleur zijn, maar ook in vorm. Licht gekleurde bloemen zijn gemakkelijker te zien bij weinig licht, dus aantrekkelijker voor insecten bij valavond.
- **Plant bomen en struiken.** Die zijn belangrijk als

voedsel voor de insecten en hun larven, als schuilplaats voor vliegende insecten en rustplaats voor vleermuizen.

- **Zorg voor een waterpartij.** Een tuin is niet compleet zonder een waterpartij. Vleermuizen halen daar niet enkel hun drinken, het water lokt ook insecten. Oeverplanten zorgen voor een geleidelijke overgang en vormen een ideaal leefgebied voor insecten. Goudvissen in een vijver zijn niet zo’n goede keuze, omdat ze veel larven van insecten en amfibieën opeten.
- **Maak een composthoop of houtstapel.** Keuken- en tuinafval kan je gemakkelijk composteren. Een composthoop is een ideaal biotoop voor insecten en bodemdierpjes. Maar ook een takkenwal of houtstapel zorgt voor een schaduwrijke plaats waar insecten, vooral kevers, zich goed thuis voelen.
- **Gebruik geen pesticiden.** Pesticiden doden niet alleen de vervelende “doel”insecten (vb. bladluizen), ze doden ook hun natuurlijke vijanden (bijvoorbeeld lieveheersbeestjes). Op die manier gaat het voedselaanbod voor vleermuizen achteruit. Bovendien is de kans zeer groot dat je de vleermuizen vergiftigt.
- **Trek natuurlijke belagers van plaaginsecten aan.** Zweefvliegen, wespen, lieveheersbeestjes, gaasvliegen, kevers en duizendpoten, maar ook egels en vogels zijn natuurlijke bestrijders en daarom de beste vrienden van iedere tuinier.

Meer info:

- je kan de nieuwe brochure ‘Tuinieren voor vleermuizen’ downloaden op onze site www.natuurpunt.be/nachtvandeveleermuis. Daarin vind je een lijst van planten en struiken die extra insecten lokken voor vleermuizen.
- www.natuurpunt.be/tuin

Doe mee aan onze cartoonwedstrijd! Bezorg ons jouw grappigste cartoons over vleermuizen. Hier zie je de winnaar van vorig jaar en tevens het officiële campagnebeeld van 2009. Cartoon: Koen Ribus

Humor troeft! Gorcha en cartoonwedstrijd

Natuurpunt en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) willen ook dit jaar de vooroordelen over onze vleermuizen uit de weg ruimen met humor. Vorig jaar was performer-humorist Vitalski peter, dit jaar is de grappigste cabaretière van Vlaanderen – Gorcha Davidova – de allereerste meter van de Europese Nacht van de Vleermuis. Zij is onder meer bekend van haar tv-optredens in de Laatste Show (VRT) en toert dit jaar door Vlaanderen met een nieuwe show, een combinatie van muziek, humor en verhalen. Daarin geeft Gorcha – geboren in Kazachstan – haar humoristische visie op ons land.

"Onwaarschijnlijk geestig: ik doe het". Zo reageerde ze toen we haar vroegen om meter te worden dit jaar. "Dat er zoiets bestaat als een actie voor vleermuizen, dat wist ik absoluut niet. Ik ben zelfs een beetje bang van die beestjes, maar ik hou enorm van de natuur in Vlaanderen en wist niet dat vleermuizen hier zo bedreigd zijn."

Voor de Nacht van de Vleermuis maakt ze samen met

fotograaf-cineast Geert De Kockere op haar eigen manier een promofilmje. Binnenkort te zien op onze website en op www.greenz.tv!

Net als vorig jaar is er opnieuw een cartoonwedstrijd: stuur jouw grappigste cartoons over vleermuizen naar nachtvandeveleermuis@natuurpunt.be of via post: Natuurpunt – Europese Nacht van de Vleermuis – Coxiestraat 11, 2800 Mechelen. De winnaar of winnares krijgt een mooi cadeau en maakt kans om in 2010 zijn of haar cartoon op alle affiches te zien. Dit jaar gebruiken we de winnende cartoon uit 2008 van Koen Ribus.

Op www.natuurpunt.be/nachtvandeveleermuis vind je alle activiteiten, het promofilmje, en de ingezonden cartoons uit 2008 & 2009. De Europese Nacht van de Vleermuis is een organisatie van Natuurpunt, de Vleermuizenwerkgroep en het ANB. We kunnen rekenen op de steun van Brouwerij Westmalle, Electrabel en Tom & Co.

Op www.driepees.be vind je info over de nieuwe show van Gorcha.

Met de energieke steun van **Electrabel**
GDF SUEZ

Ingekorven vleermuis, kieskeurige fladderaar

Waar moeten we allemaal rekening mee houden als we de natuurdoelen voor een bepaalde soort en een gebied vastleggen? Als testcase nemen we de ingekorven vleermuis onder de loep.

Tekst: Karolien Van de Velde

Als we de natuurdoelen voor de ingekorven vleermuis willen vastleggen, moeten we eerst bekijken wat de huidige toestand is van deze soort. De afgelopen decennia kende de populatie van de ingekorven vleermuisen in Vlaanderen een sterke achteruitgang. De laatste jaren neemt het aantal overwinterende dieren wel weer lichtjes toe, maar dit is nog niet merkbaar in hun zomerpopulaties. Het begint er dus iets beter uit te zien voor de soort, maar veilig is ze nog lang niet. Er zijn nog altijd maar een tiental kolonies gekend, en in totaal zouden er zo'n 500 dieren in Vlaanderen verblijven. Omdat er zo weinig kolonies ingekorven vleermuisen bestaan, zijn de gevolgen desastreus als er iets met hen gebeurt. Daarom blijft het een kwetsbare soort.

Specifieke eisen

Waarom kan de ingekorven vleermuis zich zo moeilijk handhaven in Vlaanderen? Dat komt grotendeels doordat de vleermuis hoge eisen stelt aan haar verblijfplaatsen. "Voor de winterverblijfplaatsen komen eigenlijk enkel de forten rond Antwerpen en de mergelgroeven in Limburg in aanmerking. Ingekorven vleermuisen hebben een redelijk hoge en constante temperatuur nodig, tussen de 5 en 10 graden. Die omstandigheden vind je normaal niet in kleinere objecten als ijskelders of een bunker", aldus de Vleermuisenwerkgroep van Natuurpunt.

Ingekorven vleermuis op zolder. Foto: Hugo Willocx

Door die specifieke temperatuureisen moet de winterverblijfplaats van de ingekorven vleermuisen een gang hebben van minimum een tiental meter. "Omdat ingekorven vleermuisen open en bloot aan het plafond hangen, kunnen ze zich niet te dicht in de buurt van een tochtige invliegopening bevinden" zegt de vleermuisenwerkgroep. Ingekorven vleermuisen hebben bovendien het nadeel dat ze bijna een hele winter doorslapen. Ze beschikken maar over een minimum aan vetreserves om de winter door te komen. Als een ingekorven vleermuis wakker wordt doordat er bijvoorbeeld mensen in een fort binnenwandelen, bestaat er heel veel kans dat ze de lente niet haalt. Winterverblijfplaatsen moeten dus niet alleen klimatologisch geschikt zijn, maar ook voldoende afgeschermd worden. Zo'n plaatsen zijn bijzonder schaars.

"Hopelijk kunnen we een paar forten extra veilig stellen"

Voor hun zomerverblijfplaatsen zijn de ingekorven vleermuisen iets minder kieskeurig. Ze zoeken onderdak op grote zolders. Toch stelt de ingekorven vleermuis ook bepaalde eisen aan haar zomerverblijfplaats. Zo moet ze gelegen zijn in de buurt van groene verbindingselementen zoals bossen, boomgaarden, waterlopen, ... zodat de vleermuisen kunnen jagen. Het is ook belangrijk dat de zomerverblijfplaats een voldoende grote invliegopening heeft. Er mag niet te veel verstoring, van bijvoorbeeld duiven, kerkuilen, steenmarters, ratten of mensen, zijn. Bovendien mogen de zolders niet behandeld worden met insectwerende producten die schadelijk zijn voor vleermuisen. Ook storende binnen- en buitenverlichting kunnen zolders ongeschikt maken voor ingekorven vleermuisen.

Ideale omstandigheden creëren

Omdat de ingekorven vleermuis een kwetsbare soort blijft, is het belangrijk dat we goed nadenken over haar toekomst in Vlaanderen. Hoeveel ingekorven vleermuisen willen we over tien jaar zien rondvliegen, hoeveel populaties moeten er zijn, wat zijn

Ingekorven vleermuis in winterslaap. Foto: Vilda/Rollin Verlinde

de knelpunten, enz. Daarom stelt het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) natuurdoelen op voor elk Natura 2000-gebied. Dat is een wetenschappelijke oefening die nog niet is afgerond. Daarvoor wordt nauw samengewerkt met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Bij de opmaak van de lokale natuurdoelen zal het INBO de nodige wetenschappelijke gegevens aanleveren. Het ANB coördineert het hele proces en het overleg met de verschillende belangengroepen. Uiteraard neemt Natuurpunt hier actief aan deel.

Het INBO stelde eerder al de gewestelijke natuurdoelen op, waar de doelstellingen voor elke Habitatrichtlijnsoort op Vlaams niveau werden bepaald. Die doelstellingen zijn in ontwerp en moeten nog goedgekeurd worden door de Vlaamse regering.

Eén van de vaststellingen in dat ontwerp is dat de populatie ingekorven vleermuizen in Vlaanderen niet mag achteruitgaan (dus minstens status quo) en idealiter nog moet stijgen. Verder moet ook het leefgebied van de ingekorven vleermuis verbeteren.

“De ingekorven vleermuis is een kwetsbare soort”

Die Vlaamse natuurdoelen kunnen nu doorgetrokken worden naar elk afzonderlijk Natura 2000-gebied. Eén van die gebieden is de historische fortengordel rond Antwerpen. Hier is de grootste concentratie van overwinterende ingekorven vleermuizen terug te vinden in Vlaanderen. In de regio doet Natuurpunt al vele jaren inspanningen om een geschikte leefomgeving te creëren voor vleermuizen. Zo stapte Natuurpunt samen met ANB in het Life-project BatAction. Dat project is gericht op de bescherming van de meervleermuis, de ingekorven vleermuis en de Bechsteins vleermuis. “Als we weten dat er in een fort vleermuizen zitten, proberen we die plaatsen tijdens de winterslaap af te schermen voor het publiek. We zien toch wel vooruitgang op de plaatsen waar er beschermingsmaatregelen geweest zijn. Zo is het aantal ingekorven vleermuizen in het fort van Kessel en het fort van Steendorp gestegen. Bovendien profiteren ook andere bedreigde vleermuisensoorten van de maatregelen”, legt de vleermuizenwerkgroep uit.

Nu er voor de fortengordels natuurdoelen worden bepaald, hoopt Natuurpunt verder te kunnen gaan op de ingeslagen weg. “Hopelijk kunnen we in de forten meer beschermingsmaatregelen nemen voor de ingekorven vleermuis, zodat de populaties op meerdere plaatsen kunnen toenemen. Als er dan op één plaats iets gebeurt, verliezen we tenminste niet in één klap de hele populatie. Het aantal verblijfplaatsen kunnen we niet direct uitbreiden. Het is niet zo dat we een bunker met enkele maatregelen zomaar geschikt kunnen maken voor ingekorven vleermuizen. We moeten dus vooral focussen op de bestaande winterverblijven”, besluit de vleermuizenwerkgroep.

Schildje “Vleermuisvriendelijk object”

In het kader van het Life-project BatAction van Natuurpunt en het Agentschap voor Natuur en Bos werd een ‘schildje’ ontworpen dat aanduidt of een object zoals een groeve, fort, kerkzolder of huis... vleermuisvriendelijk is of werd ingericht. Het idee is gelijkaardig aan het ‘beschermde monument’-schildje. Met zo’n schildje geeft de eigenaar aan dat hij trots is op de aanwezigheid van vleermuizen en krijgt hij officieel erkenning van de Vlaamse overheid en Europa. Zitten er vleermuizen in jouw huis of ben je

beheerder van een ijskelder met vleermuizen? Dan kan je zo’n schildje gratis aanvragen bij het Agentschap voor Natuur en Bos!

Meer info over het Life-project en hoe zo’n schildje aan te vragen op www.bataction.be of bij Joachim.demaeseneer@lne.vlaanderen.be

Op vlindersafari in eigen tuin

Om dieren te observeren trekken we meestal de weidse natuur in. Maar ook in je eigen tuin valt heel wat te beleven. Je kan er vogels zien en ook allerlei insecten. Vlinders zijn ongetwijfeld de meest opvallende én herkenbare insecten. Weet jij wat er allemaal in jouw tuin rondfladdert? Er vliegen vaak meer soorten dan je denkt. In Vlaanderen leven ongeveer 45 verschillende soorten, waarvan er een twintigtal algemeen voorkomen. Hiervan komen er zeker een aantal in jouw tuin voor. De meeste daarvan zijn eenvoudig te herkennen. De brochure bij dit Natuurblad helpt je om onze talrijkst voorkomende dagvlinders te herkennen.

Tekst: Wouter Vanreusel, tekeningen: Gerald Driessens

Welk witje is het?

Koolwitjes zijn de meest algemene vlinders in onze tuinen, zo blijkt uit de Tuinvlindertelling van vorig jaar. Maar wist je dat er drie verschillende soorten witjes zijn? Je kan hen onderscheiden aan de hand van de grootte, het zwart in de vleugeltip en de onderkant van de vleugel.

Het klein geaderd witje en het klein koolwitje zijn ongeveer even groot. Het groot koolwitje is een pak groter en geeft de indruk trager te fladderen. Als je ze samen ziet, zal je het verschil meteen opmerken. Met wat ervaring kan je een groot koolwitje al in de vlucht herkennen. Gouden regel: als je twijfelt is het meestal geen groot koolwitje. Als het echt een opvallend grotere vlinder is, dan is de kans groot dat het om een groot koolwitje gaat. Om echt zeker te zijn, moet je wachten tot de vlinder gaat zitten.

Klein geaderd witje

Bij warm weer vliegen ze soms lang aan één stuk door. Uiteindelijk gaan ze wel eens zitten om nectar te drinken, uit te rusten of eitjes te leggen. Als je dan zachtjes nadert, kan je de vlinders van dichtbij bekijken. Laat je schaduw niet op de vlinder vallen, want dan zijn ze snel weer weg!

Klein koolwitje

Het zwart in de vleugeltip is het beste kenmerk om het groot en het klein koolwitje van elkaar te onderscheiden. De zwarte vleugelrand loopt bij het groot koolwitje lager door dan bij het klein koolwitje. Bij het groot koolwitje komt de zwarte vleugelpunt op de achterrand tot voorbij de zwarte vlek midden op de vleugel. Bij het klein koolwitje is dat niet zo, daar reikt de zwarte vleugelpunt minder ver. Maar ook het klein geaderd witje heeft kleine zwarte vleugeltippen.

Om het verschil te zien tussen het klein koolwitje en het klein geaderd witje, moet je de onderkant van de

Groot koolwitje

achtervleugel bekijken. Dat is het (meestal gelige) stuk vleugel dat je ziet als de vlinder zijn vleugels sluit. Bij het klein geaderd witje heeft de onderkant een duidelijke donkergrijze adering. Bij de koolwitjes zijn de vleugeladers veel minder opvallend.

“In Vlaanderen leven zo’n 40 verschillende vlindersoorten”

Vlinders tellen

Met de Tuinvlindertelling volgt Natuurpunt de toestand van onze vlinders op. Hiervoor doen we beroep op iedereen. Tel jij dit jaar ook mee? Je kan meedoen met de maandelijkse tellingen en zo de evolutie in je eigen tuin opvolgen. Alle info hierover vind je op www.natuurpunt.be/vlindermee.

Je kan ook deelnemen aan het nationaal Vlindertelweekend op 1 & 2 augustus. Hoe je kan helpen vind je in de brochure bij dit Natuur.blad.

Kinderen leren vlinderen

Ook voor kinderen is vlinders tellen leuk. Ze staan vol bewondering voor de kleurenpracht en vinden het leuk om soorten op te zoeken in de brochure. Zo worden ze later misschien wel echte natuurkenners. Stuur hen daarom eens op pad in de tuin en misschien ontdekken ze wel een soort die je zelf nog niet had opgemerkt. Er zijn ook gratis lespakketten beschikbaar over dagvlinders, bedoeld voor kleuters en voor alle graden van het basisonderwijs. Je vindt ze op www.natuurpunt.be/scholen. Je kan ze misschien eens aanraden aan de meester of juf?

Vlindervriendelijke maatregelen werken echt!

Je kan zelf ook iets doen om meer vlinders naar je tuin te lokken. Uit de resultaten van de Tuinvlindertelling blijkt dat rekening houden met insecten ook effectief werkt!

“Ook voor kinderen is vlinders tellen leuk”

In tuinen met vlindervriendelijke maatregelen, zoals het planten van een vlinderstruik of het aanleggen van inheemse hagen of wilde hoekjes, komen méér vlinders en vlindersoorten voor dan in tuinen zonder die maatregelen. En dat geldt voor elke maatregel (zie figuur). Hoe meer maatregelen je neemt, hoe beter. In tuinen met enkel gras en géén vlindervriendelijke maatregelen werden gemiddeld slechts 1,7 vlinders van 1,5 soorten gezien. In tuinen met ten minste één vlindervriendelijke maatregel liep het aantal vlinders al meteen op tot 7,2 exemplaren van 3,7 soorten. En in tuinen met bijna alle maatregelen werden 11 exemplaren van 5 soorten gezien. Aan het werk dus! Hoe je je tuin vlindervriendelijk inricht, kan je vinden op de website www.vlindermee.be/tuintips.aspx

Kinderen kijken graag naar vlinders. Foto: Wim Dirckx

Strijden voor een duurzaam leven

Hoe overtuig je mensen dat ze duurzamer moeten leven? Fotografe Lieve Blancquaert doet het met krachtige beelden. In het kader van het project 'De Wereld Vertelt' trok ze samen met Bert De Doncker van Natuurpunt en cameraman Joeri Vlekken naar verschillende continenten op zoek naar menselijke verhalen over duurzaamheid.

Tekst: Karolien Van de Velde, foto's: Lieve Blancquaert

Waarom werk je mee aan 'De Wereld Vertelt'?

Het fascineert me hoe universele situaties, zoals een geboorte, in elk continent op een andere manier worden beleefd. Zo hebben we in Afrika vrouwen zien bevallen op de stoep of in de gang van een ziekenhuis. Ik vind het zeer nuttig om zo'n beelden te tonen. Misschien beseffen mensen dan eindelijk hoe rijk we leven in vergelijking met mensen op andere continenten: hoe we verbruiken, omgaan met landbouw en met energie,... Wij westerlingen moeten inzien dat we de wereld leegzuigen en kapot maken. Die boodschap willen we op een hele eenvoudige manier brengen met dit project.

"Wij westerlingen moeten inzien dat we de wereld leegzuigen en kapot maken"

Het project draait rond duurzame ontwikkeling. Hoe breng je zo iets in beeld?

Het begrip duurzame ontwikkeling is moeilijk te fotograferen, maar aan de hand van een situatie kan je het wel tonen. Neem bijvoorbeeld een baby die geboren wordt in Azië, Afrika, Latijns-Amerika en België. Als je de beelden van die vier moeders met hun baby naast elkaar legt, zie je weinig verschil. Wanneer je daarna het huis fotografeert waarin dat kind terecht komt, zegt dat wel iets over de situatie waarin ze opgroeien. Of je kan een Belgisch en Afrikaans kind fotograferen die een bad nemen. Je begrijpt direct het verschil in waterverbruik. Wanneer we in België een bad vullen, kunnen 40 kinderen in Afrika zich daarmee wassen.

Voor het project reisden jullie rond in Sri Lanka, Burundi, Paraguay en België. Zie je veel verschillen tussen de verschillende bestemmingen?

Ja en nee want er zijn ook veel gelijkenissen. Een kind van zes jaar is, op de huidskleur na, overal hetzelfde. Eigenlijk gelijken we allemaal heel erg op elkaar, maar de omstandigheden waarin we leven zijn ongelofelijk verschillend. Zo is het verschil tussen Noord en Zuid gigantisch groot. Toch hebben we altijd

geprobeerd de gemiddelde burger in beeld te brengen. We trokken in België niet naar een rijke villawijk in Sint-Martens-Latem en in Afrika zochten we niet de extreemste armoede op.

Hoe reageerden de mensen die je fotografeerde?

Ze waren heel positief omdat het project heel eenvoudig is. Het is net die simpele opzet waarin ik geloof. Eigenlijk moet je in drie zinnen kunnen uitleggen waarover het gaat. Als je iets complex maakt, bereik je maar een kleine groep mensen. Je moet geen tentoonstelling maken over duurzame ontwikkeling als je alleen de mensen raakt die al overtuigd zijn. Je moet zorgen voor verbreding. Zo zou het geweldig zijn als we mensen kunnen overtuigen dat we de Kyotonorm al deels zouden halen als we één dag per week vegetarisch eten. Bijna niemand beseft wat wij doen door zoveel te consumeren. Daar moet rond gesensibiliseerd worden. Er is een probleem en we moeten daarmee omgaan.

Zag je ook in arme landen voorbeelden van duurzame ontwikkeling?

Op dat vlak vind ik dat de verantwoordelijkheid echt wel bij ons ligt. Hoe wil je dat iemand die niet weet hoe hij morgen eten op de plank krijgt, zich bezig houdt met sorteren? Hoe kan iemand die nog nooit medische zorgen kreeg, nadenken over waterverdeling? Vanuit een intellectueel standpunt kunnen wij wel zeggen dat ze aan duurzame ontwikkeling moeten doen, maar natuurlijk zit de wereld anders in elkaar.

Toch zag ik mensen die recycleerden. Voor een plastic fles die wij zonder nadenken weggooien, zouden kinderen in Afrika vechten. Ze doen het niet met het idee 'we gaan recycleren', ze denken gewoon: 'we kunnen dat gebruiken'. Zo is de waskom van een kind in Paraguay een autoband die binnenstebuiten is gekeerd. Mensen zijn soms veel ecologischer als ze arm zijn. Zeker als je ziet wat voor brol wij allemaal kopen.

Je kan een Belgisch en Afrikaans kind fotograferen die een bad nemen. Je begrijp direct het verschil in waterverbruik.

Wat greep je het meest aan tijdens de reizen?

Afrika blijft voor mij een zwakke plek omdat de toestand er op bepaalde plaatsen zo schrijnend is. Hoe schokkend de situatie er is, kon ik aflezen op de gezichten van Joeri en Bert, die in tegenstelling tot mezelf nog nooit in Afrika waren geweest. Dat is echt een cultuurschok.

Maar ook heel wat andere dingen hebben mij geraakt. Omdat het toch altijd over mensen en situaties gaat die zeer herkenbaar zijn. Met die persoonlijke verhalen hoop ik mensen te beroeren. Ik heb namelijk

al gemerkt dat mensen niet gevoelig zijn voor algemeenheden, dat ontglipt hen. Je moet iemand recht in de ogen kijken en misschien kan je ze dan raken. Daarom heb ik de mensen heel sober gefotografeerd: ze kijken recht in de lens.

***“Met persoonlijke verhalen
hoop ik mensen te beroeren.
Je moet iemand recht in de
ogen kijken en misschien kan je
ze dan raken”***

Foto: Bert De Doncker

In het project zijn 8 thema's (welzijn en gezondheid, landbouw, onderwijs, ondernemen, mobiliteit, voeding, water en energie) verwerkt. Welke liggen je het nauwste aan het hart?

Natuurlijk de thema's die mij persoonlijk raken. Zoals bijvoorbeeld een geboorte meemaken in Afrika. Als moeder raakt zo'n bevalling me bijna fysiek. Ook hoe mensen oud worden op andere continenten vond ik zeer confronterend. Als je een oude man vindt achter een hut, die daar misschien al een paar dagen ligt, dan schokt mij dat. Voor die man hadden we op aanraden van de gids een deken meegenomen. Op het eerste zicht lijkt dat misschien een banaal cadeau, tot je beseft dat die man waarschijnlijk al bijna 30 jaar op hetzelfde dekentje ligt en dat er bijna niets meer van overblijft. Als je geen vuur, geen verlichting en geen verwarming hebt, is een deken natuurlijk ongelooflijk waardevol. Op zo'n momenten merk je dat er heel grote verschillen bestaan in de wereld. Dat ontroert me elke keer weer.

Hebben die ervaringen je met de neus op de feiten gedrukt?

Absoluut! Ik erger mij elke dag aan mijn eigen consumptie. We doen ons best, maar je voelt dat dat nog altijd veel te weinig is. Deze reizen motiveren mij om nog beter mijn best te doen. Ik ben bijvoorbeeld vegetariër, maar af en toe heb ik toch zin in vlees. Nu heb ik weer een extra motivatie om niet aan die verleiding toe te geven.

Hoop je ook anderen te overtuigen?

Uiteraard, anders schiet het project zijn doel voorbij. Dat is natuurlijk niet meetbaar, maar alles heeft zijn effect. Als je campagne voert om meer waspoeder te verkopen, zal er meer waspoeder verkocht worden. Dus als we campagne voeren om mensen te overtuigen om anders om te gaan met de wereld, zal dat ook resultaat hebben.

Ik vind dat de regering op dat vlak een grote verantwoordelijkheid draagt. Ze zijn er op een bepaald moment in geslaagd om ons allemaal een autogordel te laten dragen, ze hebben ons bijna allemaal doen stoppen met roken. Waarom doen ze de rest niet? Het is hun verantwoordelijkheid! Zij zijn het krachtigste apparaat, wij kunnen enkel een aanzet geven. Ik geloof er alvast in. Als ze mij nu voor een discussie vragen, ben ik er klaar voor. Eigenlijk zijn we een oorlog aan het voeren tussen twee partijen: zij die vooruit willen en anders gaan denken, en anderen die hun kop in het zand steken. Op een bepaald moment zullen we wel anders moeten gaan leven. We hebben geen andere keuze.

“Eigenlijk zijn we een oorlog aan het voeren tussen twee partijen: zij die vooruit willen en anders gaan denken, en anderen die hun kop in het zand steken”

Wat betekent duurzaamheid voor jou?

Voor mij betekent dat in de eerste plaats langetermijndenken. Als je iets koopt, moet je je afvragen: heb ik dat echt nodig, zal dit zijn waarde behouden? Als je naar de bakker moet en het regent, neem je dan de auto of wandel je onder je paraplu? Een klein beetje inleveren van ons comfort zou niet slecht zijn.

Het is een levenswijze die ik graag wil doorgeven. Zo zal ik nooit met mijn kinderen naar een fastfoodrestaurant gaan. Mijn kinderen zijn daar helemaal niet triestig over. Het is dom om te denken dat je je kinderen iets tekort doet als je hen niet laat deelnemen aan die snelle consumptie. Dat stuk vlees of die grote auto is geen sleutel tot geluk. Als je dat beseft, ben je al een heel eind verder.

Natuurpunt Educatie werkt rond duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling ... dure woorden

Sinds 1987, het jaar waarin het Brundtland-rapport (het verslag van de Wereldcommissie voor Milieu en Ontwikkeling van de Verenigde Naties) verscheen, is het begrip duurzame ontwikkeling aan een opmars bezig. Duurzame ontwikkeling is het verder ontwikkelen van de samenleving, waarbij ecologische, economische en sociale elementen op elkaar worden afgestemd. Een ontwikkeling waarbij ook ethiek en participatie centrale plaatsen innemen en initiatieven geen negatieve gevolgen mogen hebben voor toekomstige generaties.

Wereldvraagstukken als armoede, vrede en conflict, milieuproblemen en de sociaal-economische crisis staan bij duurzame ontwikkeling met elkaar in verband. Om te komen tot een duurzame samenleving is het essentieel dat de verschillende pijlers waar duurzame ontwikkeling voor staat, niet uit elkaar worden getrokken.

Duurzame ontwikkeling vraagt een proces van verandering in houding en gedrag. Zowel van beleidsmakers als van ondernemers, middenveldorganisaties en burgers. Educatie vervult in dit proces een essentiële rol. De periode 2005-2014 werd, vanuit dit wereldwijd besef, uitgeroepen tot het decennium van Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO).

De Wereld Vertelt

Natuurpunt Educatie focust op de ecologische pijler van het verhaal, zonder deze uit zijn context te halen.

Dit gebeurt in samenwerking met andere organisaties en met aandacht voor participatie.

Het project "De Wereld Vertelt" is hier de vertaling van. Het is een unieke samenwerking tussen Natuurpunt Educatie, 11.11.11 – Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging, Oxfam Wereldwinkels, vzw Green en verschillende Vormingspluscentra in Vlaanderen. Het is een rondreizende fototentoonstelling rond duurzame ontwikkeling met foto's van Lieve Blancquaert en een kortfilm van Joeri Vlekken. De tentoonstelling vertrekt vanuit verhalen van mensen. Mensen die zien dat we op de huidige manier niet meer verder kunnen en daarom kiezen voor duurzame oplossingen. De foto's en verhalen van mensen zijn afgewisseld met foto's van het landschap waarin ze leven en/of werken én van dier- en plantensoorten uit die omgeving. De biodiversiteitsfoto's zijn van Maarten Jacobs. Korte teksten verduidelijken wat de wereld ons te vertellen heeft en hoe we de aarde kunnen koesteren.

Gekoppeld aan de tentoonstelling werkte Natuurpunt Educatie een uitgebreid aanbod activiteiten uit: debatten, info-avonden, rondleidingen,...

De Wereld Vertelt wil het brede publiek sensibiliseren rond duurzame ontwikkeling en aanzetten tot actie. Het project informeert rond de verschillende dimensies van duurzame ontwikkeling en dit gekaderd binnen de brede thematiek van de Millenniumdoelstellingen, de campagne "2015 De Tijd Loopt", biodiversiteit en de campagne "Countdown 2010" en de klimaatverandering.

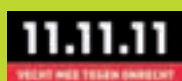
Praktisch

Van 13 juni 2009 tot 12 juli 2009: Park Spoor Noord in Antwerpen (Park Spoor Noord is gelegen tussen de Ellermanstraat, de Kempenstraat, Hardenvoort en Viaduct-Dam).

Later reist de tentoonstelling naar Oostende (zomer) en Leuven (najaar).

De tentoonstelling is gratis en in openlucht te bezichtigen.

Meer informatie: www.natuureducatie.be

Haboe, wij zijn Piepel en Soeza en jij ... een Natuur Speurder? Zie jij ze ook vliegen? Die kleurrijke wezentjes dansend op de wind? We hebben het over vlinders natuurlijk! Hieronder vind je heel wat fladdernieuws, veel lees- en speurplezier!

Fleurige fladderaars

Samen met de lente zijn ze er, de vlinders. Ze hebben een zonnetje nodig om te kunnen vliegen, want die warmt hun vliegspieren op. Met hun lange roltong slurpen ze uit de bloemen. Vlinders zijn insecten, tel het aantal pootjes maar. Een vlinder legt een eitje op een plant, maar niet op om het even welke plant. Neen, het moet een plant zijn die de rupsjes lusten en dat is voor elke soort verschillend. Van zodra de eitjes uitkomen vreten die rupsjes zich tot rups, groot genoeg om te verpoppen. Bij het verpoppen wordt hun huid helemaal hard en verandert de kleur. Enkele weken later komt er dan een mooie vlinder uit gekropen.

Ga ook op ontdekking, misschien kom je deze vlinders wel tegen.

Koninginnepage: een grote gele vlinder met zwarte lijntjes en twee mooie staartjes.

Dagpauwoog: groot en rood, met een grote blauwe oogvlek en zwarte vlekken. De onderkant is bijna zwart

Atalanta: zwarte vlinder met een brede oranje band en witte vlekken op elke vleugel

Wist je dat:

zo'n vlindervleugel bedekt is met piepkleine kleurige schubbetjes? Die blijven aan je vingers zitten als je een vlinder bij de vleugels pakt. Daarom raak je best geen vlinders aan, want dat vindt zo'n vlinder maar niks, kleur verliezen ...

Vlinders geven kleur aan de natuur en zijn boeiend om te bestuderen. Je kan ons helpen door op 1 en 2 augustus de vlinders in je tuin te tellen. Je leest er alles over in de folder bij dit nummer van Natuur.blad.

Buiten!

Rond de middag, als de zon lekker schijnt, is het roofvogelfeest. Roofvogels zweven dan op de warme lucht in grote cirkels naar boven. Dat kunnen ze uren volhouden. Ga eens wandelen met mams en paps en hou je ogen goed open, misschien ontdek je een buizerd! En de vogel die – flink fladderend – ter plekke kan blijven hangen is een torenvalk. Hij jaagt dan op muizen – niet zelden in een berm langs de autostrade.

Micro-Macro

Weet je wat dit is? Mail je antwoord vóór 15 augustus naar natuurspeurder@natuurpunt.be en maak kans op een aankoopbon ter waarde van 10 euro in onze Natuur.winkel. Doen!

Groene vuile vingers: Vlindertafel

Reserveer een rustig en zonnig plekje tuin voor de vlinders. Zet er een oud bord met een schaalje suikerwater (enkele lepels suiker opgelost in een scheut water), en wat fruit. Geen lekker vers fruit natuurlijk, maar een appeltje met een bluts (door-gesneden), een klokhuis, een iets te rijpe banaan, ... Vlinders vinden dat superlekker en zullen jouw vlindertafel snel vinden.

De natuur in

Ooit al eens naar 'De Watersnip' (Koersel, Limburg) geweest?

Speurders tussen 5 en 7 jaar kunnen mee met onze 'natuurspeurdertjes': op 21 juni zoeken we naar kriebeldiertjes en op 20 september naar kabouters en paddenstoelen.

In de zomermaanden bruist het bezoekerscentrum van het leven: elke zondag gaan we op pad (familiewandeling – kinderen vanaf 9 jaar), er zijn leuke kijk- en doe-dingen in het centrum zoals de nieuwe tentoonstelling over zwaluwen en een zomerse kleurwedstrijd, ... en daarna kan je je even opfrissen in de plonsvijver (40 cm diep!) of je uitleven in de bosrijke speeltuin 't Fonteintje.

Info: www.dewatersnip.be en voor de speeltuin www.toerismeberingen.be

Tekeningen: Pascale Vantiegheem

Een dynamisch 2008!

We vernieuwden de algemene website volledig en lanceerden de succesvolle site www.waarnemingen.be. Reeds 80.081 gezinnen beleven en beschermen natuur als lid van Natuurpunt.

Door steun van de Vlaamse overheid, onze leden en donateurs groeide de oppervlakte door Natuurpunt beschermde natuur tot 16.674 ha. Hiervan heeft 11.780 ha een door de overheid erkend beheersplan met de duurzame bescherming van bedreigde planten en dieren, monitoring, openstelling en educatie voor natuurbeleving als doel. In grote natuurgebieden herstellen we met Europese Life-subsidies het leefgebied van de zeldzaamste soorten. Tijdens de dag van de natuur hebben we 30.000 bomen geplant. Natuurgebieden worden beheerd door vrijwilligers en een groeiend aantal professionele medewerkers. Ons sociaal economiebedrijf is uitgebouwd tot 116 natuurarbeiders, aangevuld door studenten uit "deeltijds leren en werken", energiesnoeiers en alternatief gestraften.

De resultaten van al de inspanningen zijn merkbaar. Ga zeker eens langs in onze natuurgebieden en bezoekerscentra. Misschien krijg je een zeldzame soort te zien, zoals de koprus of de sneeuwuil. Maar we vergeten de algemene soorten niet, duizenden families telden tuinvogels, vlinders en amfibieën.

Bezoekerscentrum Mechels Rivierengebied.
Foto: Diane Appels

Natuur voor iedereen

Dit voorjaar openden we weer heel wat nieuwe wandelroutes. In de provincie Antwerpen kan je nu op pad in de Barebeekvallei (Mechelen, 4,6 km, geschikt voor rolstoelen), de Hondsbossen (Sint-Katelijne-Waver, 3 km), het Zevenbergenbos (Ranst, 2,5 km) en Blommerschot (Malle, 1 km). In de provincie Limburg kan je op ontdekking in het nieuwe natuurgebied Runkelen (Sint-Truiden, 1,5 km) of in Kuttehoven en Meersbeemden (Borgloon, 7 km, deel van de vernieuwde greenspot Rullingen). In Oost- en West-Vlaanderen ten slotte voorzagen we de natuurgebieden langs het kanaal Gent-Brugge (Vallei van de Zuidleie, Miseriebocht, kanaal-berm Knesselare) van nieuwe infoborden. Zo kan je met de fiets deze prachtige gebieden verkennen.

Natuur door kinderogen

Tijdens het weekend van 19-20 september vliegt JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu) er weer in: het officiële startschot van een nieuw werkjaar. Zotte, actieve, geëngageerde jeugd, van 7-25 jaar gefascineerd door de natuur en het milieu.

JNM is samenzijn en genieten, op tocht stilstaan bij wat de natuur te bieden heeft, actief zoeken en ontdekken, is relaxed, boeiend en uitdagend... kortom: JNM is de bééstigste jeugdbeweging!

Interesse? Kom dan zeker naar de JNM-startdagen, bij één van onze 50 plaatselijke afdelingen, en laat je onderdompelen in de nieuwe wereld die JNM te bieden heeft.

Meer info over de startdagactiviteit in jouw buurt vind je op www.jnm.be/startdagen of op 09-223 47 81

Foto: JNM

Foto: Karolien Van de Velde

Interview met onze vrijwilliger

"Ik doe het gewoon heel graag!"

Marleen Massonnet, secretaris van afdeling Peer en Meeuwen-Grutrode, spendeert het merendeel van haar vrije tijd aan Natuurpunt: "Het is mijn hobby en het is allemaal met veel plezier gedaan!"

Wat is je rol binnen de afdeling?

Ik zorg voor allerlei zaken: van de verslaggeving tot de organisatie van activiteiten en cursussen. Mijn stokpaardje is de monitoring van planten. Oorspronkelijk wilde ik per

perceel dat we beheren een lijst van planten opstellen. Omdat we al zoveel ha in beheer hebben, probeer ik nu in de eerste plaats de planten op de nieuwe percelen te inventariseren.

Op welke realisatie van de afdeling ben je trots?

Sinds kort hebben we een gezamenlijk overleg met de Natuurpuntafdelingen Bree en Bocholt die net als ons actief zijn in de Abeekvallei. Dat overleg is al heel nuttig geweest. Bovendien komt nu een droom van mij in vervulling: het afwandelen van de Abeek. Dat is een afstand van 45 kilometer en omdat er weinig paden zijn, is het best wel avontuurlijk. We wandelen nu in verschillende etappes, samen met de andere Abeekafdelingen. Dat is echt wel fijn en zo leren we ook de minder toegankelijke delen van het gebied kennen.

Wat is je belangrijkste motivatie als vrijwilliger?

Ik doe het gewoon heel graag en het is ook echt nodig. Natuur heeft nu eenmaal geen stem, daar moet iemand anders voor opkomen. Bovendien staat Natuurpunt heel dicht bij de natuur: we beheren percelen en je kan de resultaten met je eigen ogen zien. Het blijft me ontroeren als er in onze gebieden bloemetjes in bloei staan of als er een vinkje voorbij vliegt.

www.natuurpunt.be/abeek

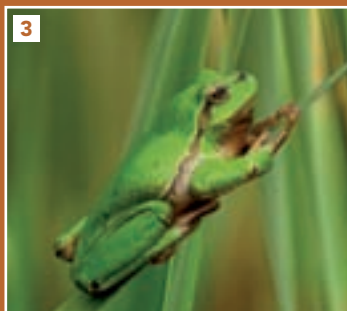
Ook vrijwilliger worden? Kijk dan op www.natuurpunt.be/vrijwilliger. Hier vind je ook het volledige interview met Marleen.

Onder de loep

1. De Distelvlinder is een trekvlinder die jaarlijks in sterk wisselende aantallen vanuit Noord-Afrika naar onze streken trekt. In mei 2009 werden er tienduizenden exemplaren waargenomen, ook midden in de stad. Aan het einde van de zomer trekken nog grotere aantallen vlinders terug naar Afrika, waarbij er zelfs veel ook de Sahara oversteken. Iets om naar uit te kijken! Foto: Dre Vansteenvoort
2. Op 6 mei 2009 dook een zeldzame gestreepte dolfin op in de Waaslandhaven. Het jonge mannetjesdier verbleef vooral in het Verrebroekdok en trok heel wat bezoekers met zijn acrobatische sprongen. Na enkele weken is het dier echter gestorven. Foto: Johan Buckens

3. In natuurgebied Vallei van de Itterbeek op het grondgebied van Maaseik, Kinrooi en Bree (in het noorden van Limburg) vertoeven opnieuw honderden boomkikkers. Het is meteen de grootste populatie boomkikkers in ons land. Dankzij de aanleg van een dertigtal poelen en houtkanten krijgt deze bedreigde kikkersoort opnieuw vaste voet. Foto: F. Van Bauwel

4. De secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Ban Ki-Moon, sprak naar aanleiding van de werelddag van de biodiversiteit zijn bezorgdheid uit over de desastreuze invloed van invasieve exotische planten- en diersoorten op de werelddeconomie en de biodiversiteit. De invasieve exoten, zoals de halsbandparkiet, kosten de landen van de Europese Unie minstens 10 miljard euro per jaar! Foto: Jean-Marie Poncelet

Zomerwerkdagen, aan de slag

Er op uit!

Hier vind je een selectie van werkdagen georganiseerd door onze afdelingen. Meer activiteiten vind je op www.natuurpunt.be/activiteiten

Antwerpen

Zondag 20 juni 2009

Natuurwerken in het Goor-Asbroek

Samenkomst: 9u, Kerkstraat, aan

Goor-Asbroek, 2230 Herselt,

Contact: Dries Kris; 014-54 77 34,

kris.dries@pandora.be

Opmerking: honden niet toegelaten

Zondag 27 juni 2009

Beheerwerken in de Roost: onderhoud wandelpaden

Samenkomst: 9u, Rooststraat, aan de
parking, 2431 Veerle

Contact: Van Dyck Vic; 014-84 02 10

of Berghmans Herman; 014-84 16 04

Opmerking: honden niet toegelaten

Zaterdag 11 juli 2009

Hooifeest op de Oude Landen. Die dag ruimen we het 'groot orchideeënveld'

Samenkomst: 9u30 aan de loods
van Natuurpunt aan de Donkweg,
2180 Ekeren

Info: 03-541 58 25,

antwerpennoord@natuurpunt.be

Maandag 27 juli 2009

Beheerwerken in natuurgebied de Oude Spoorwegberm

Samenkomst: 9u30, Wildemansstraat,
2550 Kontich

Contact: Giglot Luc, 0485-61 70 22,

luc.giglot@telenet.be

Opmerking: honden niet toegelaten

Zaterdag 8 augustus 2009

Werkdag Grote Vijver van Klein Boom

Samenkomst: 9u, Mechelbaan 604,
afspraak aan parking gemeentelijke
sporthallen, 2580 Putte

Contact: Mampaey Eddy, 015-75 26 45,

eddy.mampaey@mil.be

Opmerking: honden niet toegelaten

Limburg

Zondag 20 juni 2009

Natuurbeheerwerken Koersel

Samenkomst: 9u, Bosstraat,

Werkschuur De Kluut, 3582 Koersel

Contact: Cools Willy, 0474-99 36 19

Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel

Opmerking: honden niet toegelaten

Zaterdag 27 juni 2009

Beheerwerken in en om "Het wateringHUIS" in Lommel

Samenkomst: 9u, aan het "Het water-
ringHUIS "

Contact: Emmers Michel, 011-54 28 70,

cel.emmers@telenet.be

Zaterdag 18 juli 2009

Beheervoormiddag Wijngaardbos-Demerbronnen

Samenkomst: 9u, Kluisstraat 1, Parking
Kluis van Vrijhern, Vrijhern

Contact: Georges Krieken, 0473-375884,

georges_krieken@hotmail.com

Meebrengen: aangepaste
werkhandschoenen

Zaterdag 22 augustus 2009

Beheerwerkdag op Tommelen

Samenkomst: 9u, Spoorwegstraat 159,
Hasselt

Contact: Jos Coteur, 0497-04 86 79

Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel

Zaterdag 12 september 2009

Werkdag Averbode Bos & Heide

Samenkomst: 8u30, Turnhoutsebaan,
aan Parking Gerhagen,
3980 Tessenderlo

Contact: Conings Rik, 013-78 42 87

Opmerking: honden niet toegelaten

Oost-Vlaanderen

Dinsdag 30 juni 2009

Beheerwerken in natuurgebied Jan De Lichte (Middenloop Zwalm)

Samenkomst: 19u30, aan de molen,
Beugelstraat, Zottegem (Velzeke)

Contact: Bart Magherman,
09-360 09 99

Meebrengen: laarzen of stevig schoei-
sel, zeis

Zaterdag 4 juli 2009

Beheerdag Kanaalberm

Samenkomst: 9u30, Hoekestraat,
kruispunt Hoekestraat en Zuidleie,
9910 Knesselare

Contact: Vanaelst Etienne, 09-374 59 86

Opmerking: honden niet toegelaten

Zaterdag 11 juli 2009**Beheerswerken in het Kordaelbos in Nokere****Samenkomst:** 9u, Holstraat, 9771 Nokere**Contact:** Kinds Lieven, 09-383 71 39**Meebrengen:** laarzen of stevig schoeisel**Opmerking:** honden aan de leiband**Zaterdag 8 augustus 2009****Beheerdag Maldegemveld****Samenkomst:** 9u, Drongengoedweg, parking van ANB, 100 m van café-restaurant het Jagershof, 9910 Ursel**Contact:** De Kesel Kurt, 09-374 71 16, 0474-48 30 22,maldegemveld@telenet.be**Opmerking:** honden niet toegelaten**Zaterdag 22 augustus 2009****Avondbeheerswerken op de oude spoorwegberm****Samenkomst:** 18u, achterkant van de parking van het ziekenhuis van Waregem, waarna je de bewegwijzering volgt**Contact:** Frederic Piesschaert, 056-61 60 91 of Peter Depodt, 056-61 04 55**Meebrengen:** aangepaste werkkledij, werkhandschoenen, eventueel picknick.**Vlaams-Brabant****Zondag 27 juni 2009****Beheerswerken en Picknick**

Beheerswerken in Droogveld, Kerremansbos en boomgaard van Zellik. Na het werk worden de helpers beloond met een gezellige picknick!

Samenkomst: 9u: Jan Tieboutstraat, 1731 Zellik. De boomgaard is toegankelijk via een voetwegje dat zich in de bocht van de Tieboutstraat bevindt.**Contact:** Meerschaut Erik, 02-466 89 99, 0472-35 98 30,e.meerschaut@fulladsl.be**Meebrengen:** laarzen of stevig schoeisel**Opmerking:** inschrijven verplicht**Zondag 27 juni 2009****Beheerwerkdag Horst****Samenkomst:** 8u, Horststraat, 3220 Sint-Pieters-Rode

Samenkomst aan de parking van het kasteel van Horst

Contact: Wyckmans Jan, 016-44 51 31jan.wyckmans2@telenet.be**Meebrengen:** laarzen of stevig schoeisel**Opmerking:** honden niet toegelaten**Vrijdag 10 juli 2009 tot zondag 12 juli 2009****Werkfolk**

Drie dagen lang kan je aan de slag in Dassenaarde. Naast werken staat er ook ontspanning op het programma met onder meer folkoptredens zaterdagavond.

Samenkomst: 12u, Asdonkstraat 49, 3294 Molenstede**Contact:** Onkelinckx Thierry, info@werkfolk.be, www.werkfolk.be**Meebrengen:** laarzen of stevig schoeisel, slaapgelegenheid in eigen tent**Opmerking:** inschrijven is verplicht, honden niet toegelaten, kostprijs 35 euro voor het weekend**Zaterdag 29 augustus 2009****Beheerwerkdag Dunbergbroek****Samenkomst:** 8u, Molenbaan, aan de Uythemmolten, 3111 Wezemaal**Contact:** Wyckmans Jan, 016-44 51 31 jan.wyckmans2@telenet.be**Meebrengen:** laarzen of stevig schoeisel**Opmerking:** honden aan de leiband**Zaterdag 12 september 2009****Aan de slag****Samenkomst:** 13u30, Asdonkstraat 49, 3294 Molenstede**Contact:** Meyermans Filip, 013-78 00 43, filip.meyermans@skynet.be**Meebrengen:** laarzen of stevig schoeisel**Opmerking:** honden niet toegelaten**West-Vlaanderen****Zaterdag 4 juli 2009****Werkdag****Samenkomst:** 9u, aan de ingang van het reservaat aan de Dammeesteenweg Damme**Contact:** Rudy Deplae, 0476-88 71 33 (na 17 u), rudy.deplae@skynet.be**Zaterdag 18 juli 2009****Werkdag in de Uitkerkse Polder****Samenkomst:** 13u30 bezoekerscentrum Kuiperscheeweg 6b Uitkerke**Contact:** BC 050-42 90 40 (tijdens openingsuren: van woensdagnamiddag tot zondagsnamiddag van 13u30 tot 17u30)**Zaterdag 1 augustus 2009****Beheerswerken****doel:** verwijderen opslag abelen, riet maaien poel, opkuisen, dood hout verwijderen, nestkasten controleren**Samenkomst:** 9u, ALDI in Koksijde**Contact:** eddy.vandenbouhede@scarlet.be**Zaterdag 5 augustus 2009****Werknamiddag in Oostends krekengebied****Samenkomst:** 13u30, Reservatenboerderij Zandvoordestraat 549, Zandvoorde**Contact:** Edwin Baert, 059-43 70 04**Zaterdag 8 augustus 2009****Zomerwerkdag in de Kleiputten****Samenkomst:** 9u, Babilliestraat**Contact:** Piet Desmet, 05-22 58 52, natuur.mandelstreek@gmail.com**In de kijker...
Cursus**

Gebeten door het beheervirus? Dan hebben wij de juiste cursus voor jou. Als absolute beginner kan je kiezen voor de "Instapcursus natuurbeheer". In die cursus maak je op een eenvoudige manier kennis met het hoe en waarom van natuurbeheer. De meer gevorderde beheerder kan zich inschrijven voor de "Cursus opleiding natuurbeheerder". En tenslotte is er de cursus "Kadervorming begeleider natuurbeheerspel". Het natuurbeheerspel laat zien hoe de natuur de laatste 100 jaar veranderd is. Biodiversiteit is de rode draad doorheen het spel. Educatief Natuurbeheer nodigt je uit voor een vorming van 1 dag rond het spel zodat je nadien zelf aan de slag kan!

Meer info over de cursussen vind je op www.natuurpunt.be/cursussen

Natte voeten in Senegal

Een groepje zilverreigers snelt door de rozerode avondlucht naar een veilige slaapplek. Een visser roeit de laatste meters op weg naar huis met een boot vol oesters. Enkele wenkende mangrovekrabben verlaten voorzichtig hun holen nu het eb is. Voor een romantische ziel zijn de mangrovegebieden in Senegal het paradijs. Voor de bevolking die dagdagelijks leeft van de visvangst in dit gebied is het paradijs een plaats om te overleven. Als we dit biotoop willen behouden en zelfs uitbreiden moeten we ons inzetten. Natuurpunt wil daar samen met jou werk van maken. Zowel door de natuur te beschermen als door de gevolgen van de klimaatverandering te bestrijden.

Tekst: Wim Van den Bossche

Senegal ligt in West-Afrika en is een voormalige Franse kolonie met zo'n veertien miljoen inwoners. De bevolking leeft van landbouw, visserij, fosfaatwinning en toerisme. Senegal is een land met veel ecologische problemen. De natuurlijke omgeving staat onder druk door toenemende menselijke activiteiten. Maar in de mangrovegebieden zijn er gelukkig raakpunten tussen natuurbehoud, visvangst, houtopbrengst en toerisme. Natuurpunt wil met de lokale partner, Oceanium, de mangrove herstellen en beschermen.

Mangrove

Mangroven zijn altijdgroene bomen of struiken. Ze verdragen zoutconcentraties die voor andere planten dodelijk zijn. Sommige soorten staan zowel bij eb als bij vloed in het brakke water en nemen lucht op door kleine openingen in de schors van de luchtwortels. Andere soorten verdragen enkel de kortstondige onderdompeling bij vloed. Ze geven het overtolige zout af via de bladeren. De wortels steken op regelmatige afstand een soort van priemen omhoog. Deze snorkelachtige structuren zijn bezet met kleine gaatjes die wel lucht maar geen zout doorlaten. Door hun speciale kenmerken zijn ze aangepast aan het

dynamische en stressrijke milieu van de branding. Mangrovebossen ontwikkelen het beste op zoute slikgronden in tropische gebieden, waar het water niet al te snel opkomt en grotere oppervlakken kunnen onderlopen, zoals in riviermondingen. We vinden ze dus langs lage en vlakke tropische kusten met warm zeewater en een niet al te hevige golfslag. Op de eilandjes en strandjes in natuurlijke rivierdelta's groeien de mangrovebomen opperbest.

"Senegal is een land met veel ecologische problemen"

De mangrovebomen hebben speciale zaden ontwikkeld om het zeewater te overleven. De zaden kiemen al in de vrucht, soms terwijl ze nog aan de moederboom vastzitten. Wanneer het zaad in het zeewater valt, kan het nog tot een jaar overleven. De jonge worteltjes zitten aan het zwaarste uiteinde. Wanneer ze aanspoelen op een ondiepe en rustige plaats kunnen ze zich zeer snel verankeren in de bodem.

Langs de Senegalese kustlijn, rivieren en eilanden overwinteren heel wat Europese watervogels zoals

Sternen voor de kust van Senegal. Foto: Bert Van Der Krieken

bosruiters, regenwulpen en oeverlopers. Ook de visarend en enkele van onze kleinere zangvogels zoals de kleine karekiet en de tjiftjaf. Ook voor vele Afrikaanse soorten zijn de mangrovegebieden erg belangrijk. De bonte ijsvogel, de reuzenster en de heilige ibis zijn vaste klanten en duizenden reigers vinden hun voedsel in het ondiepe water. Een zeldzame bewoner is de West-Afrikaanse lamantijn (plantenetende zeekoe), die voelt zich uitstekend thuis in het mangrovegebied.

De wortels van de mangrove breken de golfslag en laten het slib bezinken en accumuleren. Zo vormen de mangrovebossen een natuurlijke buffer tegen uitzonderlijke stormen. Een continue, zware branding kunnen de mangrove niet overleven maar het nut van een mangrovegebied als verdedigingsgordel tegen uitzonderlijke vloedgolven is onder meer gebleken tijdens de tsunami in Sumatra in 2005.

De mangrovewouden maken belangrijke voedingsstoffen uit de bodem vrij voor planten en dieren. Wormen, slakjes, garnalen, kleine visjes, mangrovekrabben komen in grote aantallen voor. Het doolhof van luchtwortels en het ondiepe water zijn

een kraamkamer voor talrijke soorten vissen en kreeftachtigen.

Sociaal-economische waarde

De waarde als verdedigingsgordel is moeilijk te berekenen maar de mangrovegebieden zijn ook in andere opzichten belangrijk. De grote opbrengst van garnalen en vis uit een gezond mangrovegebied is een belangrijke voedselbron voor de lokale inwoners. Een deel van de vangsten verkopen ze aan de stadsbewoners.

Het hout van de mangrovebomen is erg stevig en wordt gebruikt voor de aanmaak van houtskool. Het dient ook voor de bouw van huizen, hutten en omheiningen.

Op de luchtwortels groeien uitstekend eetbare oesters die een zeer grote bron van inkomsten vormen voor de lokale bevolking. Het zijn vooral de vrouwen die instaan voor de oogst van de oesters.

Ook reisorganisaties leren het kustgebied kennen. De toeristen genieten van de ongedwongen sfeer en het avontuurlijke karakter van het kanovaren tussen de mangrove.

1

2

Problemen

De Senegalezen die aan de kust wonen zijn afhankelijk van het rijke mangrove ecosysteem voor hout- en zoutproductie, visvangst en winning van oesters. De mangroven behoren echter tot de meest bedreigde ecosystemen ter wereld.

Door overexploitatie van de mangrove hebben de Senegalezen in hun eigen voet geschoten. Volgens de statistieken is 50% van het mangrovewoud vernietigd. Senegal is voor het grootste deel van zijn energiebehoefte afhankelijk van hout. Te veel van de mangrovebomen worden gekapt voor brandhout en verkoop. Hierdoor eroderen en verdwijnen de kleinere stukken slik en bosjes snel en wordt natuurlijke regeneratie onmogelijk. Met de mangrove verdwijnen ook de vissen en garnalen en de rijke biodiversiteit. Ook bij het oogsten van de oesters, raken veel bomen verwoest en sterven ze af.

“Mangroven behoren tot de meest bedreigde ecosystemen ter wereld”

Bovendien worden grote delen van het mangrovewoud, vooral landinwaarts langs de rivieren omgezet tot akkerland, voornamelijk voor rijstteelt. Door verminderde regenval neemt het debiet in de rivieren af en komt het zoute water dieper landinwaarts waar het de bodem onvruchtbaar maakt.

Oceanium

Om de problemen aan te pakken richtten een aantal Senegalezen de vereniging Oceanium op. Die vereniging werkt samen met de lokale bewoners aan een ambitieus project om mangrovewoud aan te planten en andere boomsoorten te planten voor brandhout en vruchten. Tegelijkertijd organiseren ze educatieve lessen over duurzaam gebruik van dit rijke ecosysteem. Bepaalde mangroveboomsoorten zijn relatief eenvoudig aan te planten. De vorm en grootte van de kiemplant kan je vergelijken met een grote asperge. Die stek in het slib duwen is voldoende om de mangrove te planten. In 2008 zijn de medewerkers van Oceanium er in geslaagd om 1200 ha mangrovewoud

aan te planten met 6 miljoen stekken! Het doel is om in 2009 bijna 6000 ha mangrove opnieuw aan te planten! Hiervoor zijn ongeveer 30 miljoen mangrovestekken nodig. Naast de 30 miljoen mangrovebomen worden ook 3 miljoen noten- en fruitbomen geplant en in zes dorpen worden boomkwekerijen ingericht voor 2 miljoen bomen. Door de lokale bevolking in te schakelen bij de kweek en het planten van de bomen is hun betrokkenheid en zorg voor het gebied veel groter.

“Oceanium organiseert educatieve lessen over duurzaam gebruik van mangrovebossen”

De 30 miljoen mangrovebomen worden aangeplant in de delta van de Siné Saloum en Casamance in Senegal. De fruitbomen worden in dezelfde regio geplant en dienen voor hakhout en levensonderhoud van de lokale bevolking.

Als alles volgens plan verloopt pakken die maatregelen goed uit voor het leefgebied van dieren en planten, de oesterteelt, de lokale visserij en de verdediging tegen zeespiegelstijging.

Beschermen met jouw steun

Natuurbescherming en de strijd tegen klimaatverandering zijn nauw verbonden. Alleen gezonde en veerkrachtige ecosystemen kunnen zich aanpassen aan het veranderende klimaat. Daarom is het belangrijk om te investeren in meer en grotere natuurgebieden. Soorten hebben ook verbodingsgebieden nodig om poolwaarts te migreren. Investeren in de natuur zijn trouwens niet alleen goed voor de natuur. Ook om onszelf te wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering hebben we meer natuur nodig: overstromingsgebieden om overtollig water op te slaan, mangroves om onze kusten te beschermen... Daarnaast is natuurbehoud ook cruciaal om de CO₂-uitstoot onder controle te houden. In bossen en venen zitten miljoenen tonnen koolstof opgeslagen. Op dit moment is meer dan 25% van de wereldwijde CO₂-uitstoot te wijten aan ontbossing.

3

4

1 Aanplant van mangrovebomen. Foto: Herman Nachtergaele 2 Pelikaan. Foto: Bert Van Der Krieken 3 Grootschalige campagne voor de aanplant van mangrovebomen. Foto: Herman Nachtergaele 4 Sorteren van gedroogde vis door de plaatselijke bevolking. Foto: Bert Van Der Krieken

Om die bijzondere link te benadrukken creëerde Natuurpunt een 'klimaatfonds'. De middelen uit dat fonds worden gebruikt voor de bescherming van eco-systemen die niet alleen veel koolstof opslaan, maar ook cruciaal zijn om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen.

Voor 2009 & 2010 werken we met lokale partners in Brazilië, Wit-Rusland en Senegal. En natuurlijk vergeeten we ook het Harapan regenwoud op Sumatra niet.

natuurpunt klimaatfonds

Atlantisch regenwoud in Brazilië

Help Save Brazil, onze Braziliaanse BirdLife partner, met het aanplanten van een stuk Atlantisch regenwoud in Serro do Urubu. Met 8 euro per boom worden de versnipperde natuurgebieden door heraanplanten en beheer voor altijd beschermd. In het omringende woud zijn maar liefst 39 soorten bromelia's (één van onze kamerplanten) vastgesteld!

Vloeiweiden voor steltlopers in Wit-Rusland

Steltlopers zoals de kievit, de grutto en de tureluur zijn trekvogels die door de klimaatverandering snel zeldzamer worden. Het beheren van grote weidegebieden kan hen redden en daarom werken we samen met APB, de BirdLife partner in Wit-Rusland. In de Prypjac vallei werkt APB aan het herstel van de uitgestrekte vloeiweiden. Door een aangepast beheer worden de regelmatig overstromende weiden terug een stop- en broedplaats voor duizenden steltlopers, van de zeldzame poelsnip tot de algemenere kievit.

Mangrovewoud in Senegal

Help Oceanium met het heraanplanten van mangrovewouden in de rivierestuaria Siné Saloum en Casamance in Senegal. Voor 116 euro wordt 1 ha heraan geplant door de lokale bevolking.

Harapan regenwoud in Sumatra

In Sumatra strijden Burung Indonesia en andere BirdLife partners om 101.000 ha regenwoud te redden van illegale houtkap, plantages en de papierindustrie. Het Harapan regenwoud in Sumatra is de thuis van Sumatraanse tijgers, gibbons en vele andere dier- en plantensoorten.

Voor 150 euro kunnen we 1 ha regenwoud beschermen!

Wil je natuur en klimaat in Brazilië, Wit-Rusland en Senegal beschermen, stort dan je bijdrage op rekeningnummer: 293-0212075-88, Natuurpunt Beheer vzw, Coxiestraat 11 - 2800 Mechelen. Noteer duidelijk als opmerking: project 1412 of Natuurpunt klimaatfonds. Wil je Harapan steunen, noteer dan bij je storting, project 1418 Sumatra.

Voor giften op jaarbasis van 30 euro of meer ontvang je een fiscaal attest. Alvast bedankt!

Grutto. Foto: Vilda/Yves Adams

DURF TUINIEREN ZONDER

Ga voor een gifvrije tuin. Een tuin die bloest van gezondheid. Zo kan je vrijuit smullen van een verse, zelfgekte oogst. Het is makkelijker dan je denkt, en een stuk goedkoper. Kies en combineer gewassen op een slimme manier. Speel in op bodemsoort, klimaat en seizoen. De natuur doet de rest. Je tuin beheren met respect voor milieu en grondwater kan door gebruik te maken van veilige producten. Ben jij een tuinier met lef? Velt voert je stap voor stap naar een ecotuin.

Ga naar **www.durftuinierenzonder.be** en ontvang gratis een Velt-tuinbordje.

Met steun van de
Vlaamse overheid

Ben jij een tuinier met lef? Kies je voor een gifvrije tuin en wil je dat tonen? Vraag je gratis Velt-tuinbordje aan op www.durftuinierenzonder.be!

velt

NIEUW!

Dagexcursies naar mooie en interessante vogel- en natuurreservaten in Nederland. Bekijk voor meer informatie onze vernieuwde website.

Programma 2009

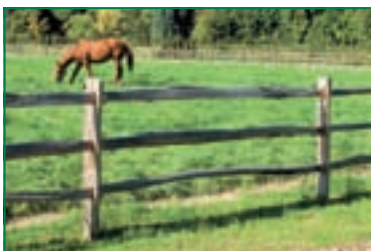
IJsland	28/06-07/07 vol
Bulgarije	23/09-30/09
Texel	24/09-27/09 vol
Zuid Tanzania	01/11-15/11 (1 plek)
Ethiopië	03/11-24/11
Costa Rica	03/11-18/12 vol

Programma 2010

Gambia	10/01 - 22/01*
Costa Rica	15/01 - 31/01*
verder staan voor 2010 gepland:	
Tanzania (februari), Suriname (februari),	
Lesbos (april/mei), Brazilië (juli/augustus),	
Kenia (augustus), Hongarije (oktober),	
Ethiopië (november) India (december)	

* afhankelijk van weersomstandigheden

stichting vogelreizen tel: +31(0)26-3723990 info@stichtingvogelreizen.nl www.stichtingvogelreizen.nl

ECOLOGISCH EN TIJDLOOS DESIGN...

SGS-PEFC/COC-0123
CASTANEA

De kastankehouten producten van **CASTANEA**, tuinafsluitingen, tuinpoortjes, steunpalen, Post & Rail-afsluitingen, enz... passen door hun tijdloos design in elke tuin. Ze zijn afkomstig uit de ecologisch beheerde hakhoutbossen van de Limousin en zijn van nature bestand tegen schimmel en vocht. Impregneren is dus overbodig.

CASTANEA
de natuur bekent kleur

In heel Vlaanderen vind je verkoopadressen van **CASTANEA**. Voor meer informatie over het volledige **CASTANEA** assortiment bel naar **0473 43 00 87** of surf naar **www.castanea.be**

EEN WERELD OM NAAR TE LUISTEREN

GLOBAL MUSIC FESTIVAL | FILM | NGO'S
CIRCUS | DANS | KIDZ | WERELDMARKT
24-25-26 JULI '09
MOLENVELD
BOECHOUT (ANTWERPEN)

NATACHA ATLAS & THE MAZEKA ENSEMBLE (MAROKKO, PALESTINA, EGYPT, UK)

Fascinerende interpretaties van Oriëntaalse klassiekers

FELIX WAZEKWA (DR CONGO)

Superdansbare Rumba van het Congolese 'Monstre d'Amour'

JUANA AMAYA (SPANJE)

Eén van de beste flamenco-dansersessen van haar generatie

PETER NALITCH & FRIENDS (RUSLAND)

Ruslands muzikale antwoord op Borat en Manu Chao, ultracult in Moskou

'GUT' – SJAMANISTISCH RITUEEL (KOREA)

Uitzonderlijk ritueel uit de pre-boeddhistische traditie

DEBA (MAYOTTE)

Ontroerende dans en zang, een wonderlijk ritueel voor de zee

ETA CARINAE (BRAZILIE)

Snoeiharde Nordeste Rock, Braziliaanse ritmes met een behoorlijke beat

LA CHERGA (BALKAN)

Urban Gypsy dancefloor-killers van een hip-kietsch zootje ex-Joegoslaven

NAWAL (COMOREN)

Meditatieve rebellie in een bijzondere akoestische setting

Global fiësta voor jong en oud – een frisse kijk op wat er in de wereld gebeurt door artiesten van allerlei slag. Met vrijdag vanaf 16u opwindende **Balkan Beats** en een weekend lang passionele **muziek**, betoverend **circus**, wervelende **dans** en documentaire **film**.

Ontdek een kleurrijk festival in het groen met **wereldresto**, exotische **cocktail- en vonkelbar**, **kidz village**, en een **wereldculturenmarkt** met plaats voor **ngo's**. **Sfinks Mixed!**

SFINKS.BE
00 32 (0)3 455 69 44
INFO@SFINKS.BE

Verhuisd? Vragen over lidmaatschap?

Om te voorkomen dat je het volgende nummer van dit tijdschrift niet zou ontvangen, meld ons vandaag nog jouw nieuw thuisadres. Neem daarvoor contact op met onze ledenadministratie, 015-29 72 50 of info@natuurpunt.be. Hier kan je ook terecht met alle vragen of problemen over je lidmaatschap.

Dienst: natuurbeheer, studie, communicatie, beleid, financiën, personeel, algemene zaken.

Coxiestraat 11, 2800 Mechelen,
015-29 72 20,
info@natuurpunt.be,
www.natuurpunt.be
geopend ma-vrij: 9u-17u

Dienst: Educatie & museum

Graatker 11, 2300 Turnhout,
014-47 29 55,
educatie@natuurpunt.be

Natuurpunt Winkel

Stationstraat 40, 2800 Mechelen
www.natuurpunt.be/winkel,
winkel@natuurpunt.be, 015-43 16 88

Bezoekerscentra

Bezoekerscentrum Bourgoyen,
Driepikkelstraat 32, 9000 Gent, 09-216 44 78,
bc.bourgoyen@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Landschap De Liereman,
Schoorhovenberg 43, 2360 Oud-Turnhout,
014-42 99 66, bc.deliereman@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Hageven,
Tussenstraat 10, 3910 Neerpelt, 011-80 26 77,
bc.hageven@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Mechels Rivierengebied,
Muizenhoekstraat 7, 2812 Muizen-Mechelen,
015-43 61 09,
bc.mechelsrivierengebied@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder,
Kuiperscheeweg 6b, 8370 Uitkerke-Blankenberge,
050-42 90 40,
bc.uitkerkse-polder@natuurpunt.be

Vlaams bezoekerscentrum de Otter

i.s.m. Natuurpunt, De Blankaart,
Iepersteenweg 56, 8600 Woumen-Diksmuide,
051-54 52 44,
deblankaart@natuurpunt.be

Vlaams Bezoekerscentrum De Watersnip i.s.m.
Natuurpunt, Vallei van de Zwarte Beek,
Grauwe Steenstraat 7/2, 3582 Koersel-Beringen,
011-45 01 91, watersnip.anb@vlaanderen.be

Bezoekerscentrum Huize Ernest Claes
E. Claesstraat 152, 3271 Zichem, 013-32 63 60,
bc.huizeerndclaes@natuurpunt.be

Voor openingsuren kijk je best op
www.natuurpunt.be/bezoekerscentra

Regionale secretariaten

West-Vlaanderen: De Blankaart, Iepersesteenweg 56, 8600 Woumen (Diksmuide),
westvlaanderen@natuurpunt.be

Oost-Vlaanderen: Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent, oostvlaanderen@natuurpunt.be

Limburg: Kiewitdreef 5, Domein Kiewit, 3500 Hasselt,
011-24 60 20, info@natuurpuntlimburg.be

Vlaams-Brabant: Leuvensestraat 6, 3010 Kessel-Lo,

016-25 25 93, vlaamsbrabant@natuurpunt.be

Antwerpen: Steenstraat 25, 2180 Ekeren,
03-541 58 25, antwerpen@natuurpunt.be

Redactie

Eindredacteur: Sofie Versweyveld,
015-29 72 24, sofie.versweyveld@natuurpunt.be
Illustraties: Jenny Dedoncker

Redactie-werkgroep: Frans Dejonghe, Peter De Ridder, Veronique De Smedt, Willy Ibens, Koen Van de Wiele, Johan Van Geyt, Joyce Verdonck, Stefan Versweyveld, Koen Dedobbeleer, Karolien Van de Velde en Wim Van den Bossche.

Beeldmateriaal Natuur Speurder

Met dank aan Geert Vanhulle

Prepress

VM Graphics, Lostraat 4, 9850 Merendree

Druk

Drukkerij Corelio Printing nv. Erpe-Mere
Papier: '9Lives80', 100 gram. 80% gerecycleerd,
20% chloorvrije vezels van duurzaam Europees
hout. Oplage: 82.000 exemplaren

Verantwoordelijke uitgever

Willy Ibens, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Lid worden van Natuurpunt

Het lidmaatschap bedraagt € 20 en is geldig voor het hele gezin. Overschrijven op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt. Vermeld bij hernieuwing je lidnummer aub.

Abonnementen voor Natuur.focus en Natuur.oriolus

Leden van Natuurpunt kunnen zich abonneren op de gespecialiseerde tijdschriften Natuur.focus en Natuur.oriolus. Het abonnement kost € 8,5 voor elk van deze tijdschriften. Wie intekent op beide tijdschriften betaalt slechts € 14,5. Dit bedrag is over te schrijven op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt met vermelding van de titel van het tijdschrift en (indien mogelijk) het lidnummer. Lidgeld en abonnementen kunnen samen worden betaald indien duidelijk wordt vermeld welk(e) tijdschrift(en) men wenst.

Leden in het buitenland

Wie in Nederland woont, betaalt € 22,50 voor het lidmaatschap, € 20 voor Natuur.focus en € 20 voor Natuur.oriolus. Het volledige pakket kost € 52,50. Nederlandse leden kunnen dit lidgeld storten op rekening 51.11.35.300 van Natuurpunt bij ABNAmro met vermelding Natuurpunt Beheer vzw, 2800 Mechelen. Wie buiten Nederland en België woont, betaalt € 27,50 voor het lidmaatschap, € 25 voor Natuur.focus en € 25 voor Natuur.oriolus. Het volledige pakket kost dan € 77,50.

Donateurs

Voor giften vanaf € 30 krijgt u een fiscaal attest. Giften mogen worden gestort op rekening 293-0212075-88. Indien een projectnummer of projectnaam wordt vermeld, gaat de gift naar het bedoelde reservatenfonds.

Nalatenenschappen en legaten

Geregeld besluiten mensen om via een nalaten-schap of legaat ons natuurbehoudswerk te steunen. Dat is niet alleen een goede zaak voor onze vereniging, ook de legataris zelf verzekert er zich van dat flink wat minder erfenisrechten naar de staatskas vloeien dan bij een gewone erfenis. Overweegt u ook om die stap te zetten en onze vereniging te begunstigen, dan raden we u aan een notaris te raadplegen. Die kan u exact meedelen hoe u te werk moet gaan en welke formule het best bij u past.

Voor nog meer inlichtingen over de mogelijkheden van legaten en schenkingen ten voordele van ons natuurbehoudswerk, kan u terecht bij Willy Ibens, algemeen directeur Natuurpunt, 015-29 72 52. Hij zal graag antwoorden op uw vragen.

Partners voor natuurbehoud

De Vlaamse overheid erkent en steunt Natuurpunt in de strijd voor natuurbehoud.

Natuurpunt werkt op wereldschaal mee aan het behoud van natuur en soortenrijkdom.

Als Vlaamse partner van BirdLife International en van Eurosite ondersteunen we zusterorganisaties en beschermingsprojecten. In Wallonië werken we samen met Natagora.

Voor diverse projecten her en der in Vlaanderen kan Natuurpunt rekenen op de financiële rug-
steun van de Europese Unie in het kader van het Life-programma.

Onze vereniging kan haar doelstellingen realiseren dankzij de steun van onze hoofdsponsors: Aardgas, Ecover, Linea Trovata SunTec nv, Nationale Loterij, Torfs en Triodos.

Aardgas

Nationale Loterij
creëert kansen 6

Schoenen met naam

Triodos Bank

Al onze partners vind je op
www.natuurpunt.be/partners

Volg de weg naar zuiver water

Opendeurdagen op de rioolwater- zuiveringsinstallaties van Aquafin

Het gaat steeds beter met onze waterlopen, ze komen weer volop tot leven! Dat danken we aan de meer dan 200 rioolwaterzuiveringsinstallaties die, verspreid over Vlaanderen, ons afvalwater eerst zuiveren vooraleer het in de natuur komt. Het werk is nog niet af, maar we zijn duidelijk op de goede weg.

Aquafin organiseert opendeurdagen op enkele nieuwe of vernieuwde installaties. Kom eens een kijkje nemen en maak kennis met de boeiende weg van de waterzuivering!

- ✓ **14 juni** – RWZI Adinkerke, De Pannelaan 95/2, 8660 Adinkerke
- ✓ **28 juni** – RWZI Ledegem, Ledegemstraat, 8560 Wevelgem (Moorsele)
- ✓ **30 augustus** – RWZI Kruishoutem, Moerasstraat, 9770 Kruishoutem
- ✓ **4 oktober** – RWZI Tervuren, Flosstraat, 3080 Tervuren